

OIKEUS USKOON TOIVOON JA KOULUTUKSEEN

Lähetystyön merkitys Sley'n Credo-ohjelman kautta maasaityttöjen elämässä

Vennerström, Johanna

Opinnäytetyö, kevät 2012

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Diak Pohjoinen, Oulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + diakonin
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Vennerström, Johanna.

OIKEUS USKON TOIVOON JA KOULUTUKSEEN

Lähetystyön merkitys Sley'n Credo-ohjelman kautta maasaiyttöjen elämässä. Diak Pohjoinen, Oulu, kevät 2012, 85 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakoni.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailla Sley'n toteuttamaa *Credo* kummiohjelmaa Keniassa maasaiheimon parissa. Ohjelma tukee ja auttaa pakkoavioliittoa ja ympärileikkausta kotoaan paenneita maasaiyttöjä. Tavoitteena on tarkastella ja arvioida heidän Credon kautta saamaansa apua ja lähetystyön merkitystä heidän elämässään. Tavoitteena oli myös tuottaa tietoa lähetystyöstä sekä lähetystyöhön ja kehitysapuun kohdistetusta kritiikistä.

Opinnäytetyön lähestymistapa oli laadullinen. Aineisto kerättiin avoimia kysymyksiä sisältävän kirjallisen kyselyn avulla. Kyselyyn vastasi yhteensä kuusi maasaiyttöä. Kysely tehtiin syksyllä 2010. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Opinnäytetyön tulosten mukaan maasaiyttöjen asema on huono. Kulttuuristen seikkojen lisäksi siihen vaikuttaa myös köyhyys. Credon tarjoama tuki heidän asemansa parantamiseksi on merkityksellistä. Tuloksista nousee esiin erityisesti koulunkäyntimahdollisuus ja henkisen tuen merkitys. Tyttöjen aseman parantamisella on vaikutusta myös koko maasaiyhteisöön. Lähetystyötä on kritisoitu mm. kulttuurien tuhoamisesta ja holhoamisesta sekä käännyttäneiden houkuttelemisesta materiaalista apua tarjoamalla. Credon osallistujat arvostavat kuitenkin lähetystyötä vilpittömästi.

Jatkotutkimushaasteeksi nousi lähetystyön ja kansainvälisen diakonian puitteissa toteutettujen projektien osallistujien seuranta. Tärkeää olisi seurata kuinka pysyvä vaikutus heidän saamallansa avulla on. Lisäksi olisi tärkeää seurata kontekstista nousevia haasteita esim. perhesiteiden ja yhteyden säilymistä omaan etniseen yhteisöön.

Asiasanat: Kenia, lähetystyö, diakonia, kansainvälinen diakonia, kehitysapu, kontekstuaalinen lähetystyö, laadullinen tutkimus, sisällönanalyysi

ABSTRACT

Vennerström, Johanna

RIGHT TO FAITH, HOPE AND EDUCATION

The Meaning of Mission in the lives of young Maasai women through the Credo project of Finnish Evangelical Lutheran Mission.

85 pages, 2 appendices. Language: Finnish. Oulu, Spring 2012.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work.

The purpose of this Bachelor's Thesis was to portray the *Credo* sponsor program, which is managed by The Finnish Evangelical Lutheran Mission among the Maasai of Kenya. The program sponsors and helps Maasai girls who have run away from home to escape circumcision and forced marriage. The aim was to review and evaluate the help they get through Credo and the meaning of missionary work in their lives. The aim was also to produce information about Christian mission as well as the criticism often aimed at missionary work and developmental aid.

The approach of this work was qualitative. The data were collected through a survey with open-ended questions. Six Maasai girls took part in the survey, which was conducted in autumn 2010. The data were analyzed through inductive content analysis.

According to the results, the status of the Maasai girls is poor. This is due to cultural reasons but also poverty. The support provided by Credo in order to strengthen their status is significant. In particular the possibility to attend school and psychological support is important. Improving the status of girls affects the entire Maasai society. Missionary work has been criticized for destroying cultures, paternalism and luring converts by offering material assistance. The participants of the Credo program, however, sincerely appreciate missionary work.

A challenge for further studies would be to follow up the participants of missionary and international diaconia projects. It would be important to monitor how permanent the effects of the help provided by the project are. In addition, it would be important to monitor the challenges emerging from the context, e.g. maintenance of the family ties and the connection to their own ethnic group.

Key words: content analysis, Kenya, mission, diaconia, international diaconia, developmental aid, mission in context, qualitative research

Sisällys

1. JOHDANTO	6
2. KENIA TUTKIMUSYMPÄRISTÖNÄ	8
2.1 Kenialaisen yhteiskunnan ja maasaikulttuurin tyypillisiä piirteitä	8
2.2 Naisen asema	10
3. KANSAINVÄLISTÄ YHTEISTYÖTÄ NAISTEN OIKEUKSIEN PUOLESTA	14
3.1 Kansainvälinen kehitysyhteistyö.....	14
3.2 Kirkon kansainvälinen vastuu	16
3.3 Lähetystyö ja diakonia	18
3.4 Lähetystyön ja kehitysavun rasitteita.....	20
4. SUOMEN LUTERILAINEN EVANKELIUMIYHDISTYS	24
4.1 Työ Keniassa.....	25
4.2 Credo.....	26
5. OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	28
6. OPINNÄYTETYÖN LÄHESTYMISTAPA JA TOTEUTUS	30
6.1 Tutkimusmenetelmä.....	30
6.2 Tutkimusaineiston hankinta	31
6.3 Tutkimusaineiston analysointi.....	33
6.4 Kuvaus kyselyn vastaajista	37
7. TULOKSET	39
7.1 Kulttuuriperintö ja köyhyys tasa-arvon toteutumisen esteenä	39
7.1.1 Yhteisöllinen hierarkia.....	39
7.1.2 Tapaoikeus.....	40
7.1.3 Köyhyys	41
7.2. Yksilön hädästä yhteiskunnalliseen muutokseen	43
7.2.1 Edellytykset omaan elämään.....	43
7.2.2 Sosiaalisen ja henkisen tuen merkitys	44
7.2.3 Vaikutus yhteiskuntaan.....	46
7.3 Uskoa, toivoa ja voimaantumista	49
7.3.1 Elämän mielekkyys ja tarkoituksenmukaisuus.....	49
7.3.2 Voimaantuminen.....	50
7.3.3 Vahvat siteet omaan yhteisöön.....	51
7.4 Lähetystyön ja kansainvälisen diakonian haasteita	54
7.4.1 Haasteita resurssien kohdentamiselle ja työn kehittämiseksi	54
7.4.2 Kontekstista nousevia haasteita	55

7.5 Jumalan lähettäminä siellä missä hätä on suurin	57
8. POHDINTAA.....	60
8.1 Johtopäätökset.....	60
8.2 Tulosten pohdintaa ja lähetystyön kriittistä tarkastelua	62
8.3 Tutkimuksen eettisyys.....	66
8.4 Tutkimuksen luotettavuus ja vertailua aikaisempiin tutkimuksiin	68
LÄHTEET	75
LIITE 1 Kysely.....	81
LIITE 2 Kyselyn saatekirje.....	85

1. JOHDANTO

Kulttuurinen monimuotoisuus on lisääntynyt Suomessa 1990-luvun lopulla vilkastuneen maahanmuuton myötä. Uusi tilanne on haastanut yhteiskuntamme muuttamaan suvaitsevammaksi, oppia tuntemaan vieraita kansoja ja kulttuureita ja hyväksymään erilaisuutta. Lähetystyö on jo vuosisatoja ollut yksi kansainvälistymisen kanava ja monikulttuurisuuden puolestapuhuja maassamme. Samalla lähetystyön historia on osa Suomen kansainvälistymisen historiaa. (Lankinen 2010, 74; Laurila 2011.) Euroopan kirkkojen lähetystyön historian yllä leijuu kuitenkin myös varjoja, sillä lähetystyö on yhdistetty milloin aiheesta, milloin aiheetta siirtomaavaltojen sortopolitiikkaan. Lähetystyö on usein käsitetty vain pyrkimyksenä vallata uusia alueita. Lähetystyötä on usein myös arvosteltu kulttuurien tuhoamisesta samoin kuin kirkkojen avustustoimintaa on syytetty ihmisten houkuttelemisesta uskonnon vaihtamiseen materiaalista apua tarjoamalla. (Ahonen 2000; Ahonen 2010; Sundström 1978, 20–21.) Lähetystyöhön kohdistuva kritiikki ei ole vain muinaisjäänne siirtomaavallan ajalta. Aivan viime aikoinakin on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon sisältä noussut lähetystyötä arvostelevia mielipiteitä (Lehtiö & Sääksi 2007).

Havahduin itse ensimmäistä kertaa lähetystyötä vähätteleviin ja arvosteleviin mielipiteisiin opiskellessani Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaalialan kansainvälisessä koulutusohjelmassa. Ryhmämme koostui pääasiassa afrikkalaisista opiskelijoista, joten keskustelimme usein kirkkojen ja muiden ideologisten organisaatioiden roolista hyvinvoinnin edistäjinä Afrikan maissa. Lähetystyöntekijöiden antamaa panosta he eivät pitäneet kovinkaan merkittävänä. Myös ateistinen näkökulma oli edustettuna ryhmässämme arvostellen minkäänlaisen uskonnollisen ulottuvuuden osallisuutta sosiaali- ja kehitysyhteistyössä. Aloin itsekini miettiä, että onko lähetystyö oikein. Alistetaanko sillä ihmisiä ja tuhotaan kulttuureja? Meneekö kehitysapu varmasti perille? Miten tulevana kirkon

työntekijänä vastaisin näihin kysymyksiin? Tästä sain kimmokkeen tutustua tarkemmin lähetystyöhön ja kirjoittaa siitä opinnäytetyön.

Tämän työn tarkoituksena on kuvailla lähemmin Suomen luterilaisen evankeliumiyhdistyksen, Sley'n, toteuttamaa *Credo* kummiohjelmää Keniassa maasaiheimon parissa. Ohjelma tukee ja auttaa pakkoavioliittoa ja ympärileikkausta kotoaan paenneita maasaityttöjä. Tavoitteenani on tarkastella ja arvioida heidän Credon kautta saamaansa apua ja lähetystyön merkitystä heidän elämässään. Tavoitteenani on myös saada ymmärrystä lähetystyöhön ja kehitysapuun kohdistettuun kritiikkiin. Mielestäni on tärkeää, että kirkon työntekijänä ja lähetystyön vastuunkantaja olen tietoinen siitä tosiasiasta, että lähetystyö jakaa mielipiteitä ja että se voi myös olla perusteltua. Yhtä tärkeää on sisäistää lähetystyötä puoltavat näkökulmat ja ennen kaikkea, mitä lähetys pohjimmiltaan on ja miten sitä käytännössä toteutetaan.

Haluan tässä opinnäytetyössäni antaa äänen nimenomaan lähetystyön kohde-ryhmälle itselleen. Sen vuoksi esitän aineistosta nousevat suorat lainaukset niiden alkuperäisessä muodossa englannin kielellä, mutta kommentoin niitä suomen kielellä. Tämä seikka saattaa vaikeuttaa työn luettavuutta. Lainausten kääntäminen suomen kielelle kadottaisi kuitenkin jotain oleellista niiden sisältämästä informaatioarvosta.

Olen tehnyt opinnäytetyöni yhteistyössä Sley'n/Credon kanssa. Yhteyshenkilöinäni toimivat Credosta vastaava Nairobissa ja maasaialueella työskentelevä suomalainen lähetystyöntekijä sekä Credon palveluksessa toimiva paikallinen sosiaalityöntekijä.

2. KENIA TUTKIMUSYMPÄRISTÖNÄ

2.1 Kenialaisen yhteiskunnan ja maasaikulttuurin tyypillisiä piirteitä

Elämä Keniassa on hyvin monivivahteista ja kirjavaa. Laskutavasta riippuen, Kenian 40 miljoonaisessa kansassa elää yli 70 heimoa. Suurimmat heimot ovat Kikuyu ja Luo. Muita suuria ryhmiä ovat Gusii Embu, Akamba, Luhya, Maasai, Turkana, Samburu, Pokot ja Kalenjin. (Crowther & Finlay & Fletcher 2000, 21–28). Kenian maasto on yhtä monenkirjavaa kuin sen kansa vaihdellen lumihuipuisista vuorista tasankoihin ja aavikoihin. Idässä Kenia rajoittuu Intian valtameren. Kenian yhteiskunta on mielenkiintoinen sekoitus erilaisia vanhoja kulttuuriperinteitä ja hi-techiä. Varakkaitten kaupunkilaisten länsimaalaistunut elämäntyyli poikkeaa jyrkästi maaseudun asukkaiden elämästä, joiden tavallisin elinkeino on maanviljely ja joiden elämää rytmittää ikiaikaiset vanhat heimoperinteet. (CIA 2011; World Trade Press 2010, 7-10.) Ylväät maasait ovat Kenian ja kenties koko Afrikan tunnetuin heimo. Ylpeänä kansana he ovat onnistuneet säilyttämään esi-isiensä tuhansia vuosia vanhan paimentolais-elämäntavan ja kulttuurin. (Crowther ym. 2000, 37–88.)

Maasait ovat aikojen alusta lähtien saaneet pääasiallisen ravintonsa ja elantonsa lehmäkarjastaan. Useiden myyttien ja legendojen mukaan *Enkai-jumala*, otti heidät valituksi kansakseen ja antoi heille lehmän. Sen vuoksi he uskovat että heillä on jumalallinen yksinoikeus kaikkiin maailman lehmiin. (Groop 2006, 21–26.) Suuri karjalauma onkin maasaimiehen vaurauden mitta. Maasait ovat perinteisesti moniavioisia, joten toinen miehen vaurauden mitta on suuri lapsilauma. Useampi vaimo ja suuri joukko lapsia mahdollistavat suurempien karjalaumojen paimentamisen ja maanviljelyn laajentamisen. Maasainaiset ovat yleensä myös arvostaneet moniavioisuutta, sillä se on mahdollistanut vastuun ja raskaiden työtehtävien jakamisen. (Groop 2006, 72.) Suuri lapsiluku katsotaan myös muissa Kenian etnisissä ryhmissä siunaukseksi. Yhteistä kaikille kenialai-

sille kulttuureille on myös vanhempien kunnioittaminen ja tiukka sukua ja perhettä ohjaava moraalinen koodisto. Useimmilla kenialaisilla lapsilla on turvallinen lapsuus, koska heitä hoitaa kollektiivisesti koko perhe ja suku. Afrikkalaisessa kontekstissa puhutaankin laajentumaperheestä, johon kuuluu isovanhemmat, tädit, enot, sedät ja serkut. (World Trade Press 2010, 7-10.)

Toinen tyypillinen elementti maasaiyhteisölle on heidän ikäryhmäjärjestelmänsä. Kaikki maasaimiehet kuuluvat tiettyyn ikäryhmään, mihin heidät on ympärileikkauksen kautta initioitu. Erilaisten seremonioiden kautta miehet etenevät nuorista satureista vanhoihin satureihin ja myöhemmin nuorempaan ja vanhempaan vanhemmistoon. Tätä voisi verrata tikapuilla kiipeävään jonoon. Tikapuun juurella ovat lapset ja päässä on vanhemmiston jäsenet. Järjestelmä koskee vain miehiä. Vaikka tytöt ympärileikataan, heidät initioidaan vain aikuiselämään ja saadaksean oikeuden avioliiton solmimiseen. Naisten myöhempi asema määräytyy aviomiehen ikäryhmän perusteella. (Groop 2006, 26–27.)

Ympärileikkaus on yhtä välttämätön tytöille kuin pojille, sillä ympärileikkaamattomia pidetään pikkulapsena tai muukalaisena. (Groop 2006, 26–27.) *Coming of Age*, eli aikuisuuteen siirtyminen ympärileikkauksen tai jonkin muun seremonian kautta on tärkeä siirtymäriitti suurimmalle osalle muistakin Kenian etnisistä ryhmistä. (World Trade Press 2010, 8; 24.) Avioliitto on niin ikään hyvin tärkeä instituutio ja siirtymävaihe Keniassa ja sitä pidetään uskonnollisena veloitteena ja myös vastuuna itseään ja sukua kohtaan. Kenialaiset voivat mennä laillisesti naimisiin 16-vuotiaana. Monilla alueilla, erityisesti maaseudulla, tytöt menevät naimisiin heti kun he ovat rituaalisesti astuneet aikuisuuteen tai murrosiässä. Perinteisiin kuuluu, että suvun vanhemmat alkavat etsimään sopivaa sulhasehdokasta heti kun perheen tytär on initioitu, mutta nuorten miesten on odotettava kunnes he ovat taloudellisesti riippumattomia voidakseen mennä naimisiin. Useimmissa kenialaisissa etnisissä yhteisöissä on tapana maksaa morsiamesta morsiusraha, joko karjana tai käteisenä. (World Trade Press 2010, 8-9.)

2.2 Naisen asema

Kenialaiset arvostavat sekä poika- että tyttölapsia ja lain edessä miehet ja naiset ovat tasa-arvoisessa asemassa. Kenialainen yhteiskunta on kuitenkin perinteisesti aina pitänyt naista vähempiarvoisena, sillä Keniassa sukulinjan lasketaan jatkuvan ainoastaan miespuolisten perheenjäsenten välityksellä. Mies on perheen pää ja elättäjä. Naisen vastuulle jää kodista huolehtiminen, silloinkin jos hän käy työssä kodin ulkopuolella. Naiset huolehtivat myös miehensä rinnalla maataloustöistä. Miesten odotetaan aikuistuuksaan myös elättävän ikääntyvät vanhempansa ja muita tarvitsevia sukulaisia. (World Trade Press 2010, 7-10; 24). Kenian valtion lainsäädäntö perustuu lähinnä vanhaan Englannin lainsäädäntöön, mutta sen rinnalla Keniassa on käytössä nk. tapaoikeus, *customary law*. Kullakin merkittävällä etnisellä ryhmällä on oma tapaoikeutensa, jonka pohjalta voidaan ratkoa sen piiriin kuuluvia asioita kulttuuritraditioita noudattaen. Tapaoikeuden lisäksi sovelletaan vielä hindulaisia ja islamilaisia lakeja. Tämä estää naisia usein ottamasta haltuunsa heille kuuluvat taloudelliset, poliittiset ja sosiaaliset oikeutensa.

Kenian hallitus on vuosien saatossa laatinut erilaisia poliittisia asetuksia ja kehityssuunnitelmia naisten aseman parantamiseksi korostaen koulutusta, terveydenhuoltoa ja perhesuunnittelua. (World Trade Press 2010, 24.) Kenia on myös allekirjoittanut *Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen* ja muita kansainvälisiä sopimuksia, jotka kieltävät naisiin ja lapsiin kohdistuvan syrjinnän ja väkivallan, mm. *Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, Kansalaisyhteisöoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, Kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen* ja *YK:n yleissopimuksen lapsen oikeuksista*. (OMCT 2003, 8-9.)

Kenian oikeusjärjestelmä on kuitenkin korruptoitunut ja voimaton ratkomaan tapaoikeuksien ja valtionlakien yhteentörmäyksissä syntyviä ristiriitoja, joten naisten syrjintä jatkuu edelleen. (OMCT 2003, 7-8.) Suurin osa eri etnisten ryhmien tapaoikeuksista saattaa naiset epäedulliseen asemaan erityisesti omaisuus- ja perintökysymyksissä. Esimerkiksi omaisuuslain mukaan naisilla on yhtäläinen oikeus periä ja omistaa maata, mutta käytännössä naiset eivät yleensä peri vanhemmiltaan mitään. Myös aviomiehen kuollessa, hänen perheensä ja sukunsa, ei leski, perii hänen omaisuutensa. Perinteet kieltävät myös naisen oikeuden omistaa maata tai muuta omaisuutta erillään miehestään. (World Trade Press 2010, 24.)

Vaikka pojilla ja tytöillä on yhtäläinen oikeus ja velvollisuus käydä peruskoulu, on lukutaidottomuus yleisempää tyttöjen joukossa. Tämä johtuu monen yhteisön haluttomuudesta päästää tyttöjä kouluun, jonka vuoksi tytöt keskeyttävät koulunkäyntinsä poikia useammin. (World Trade Press 2010, 24.) Periaatteessa naisilla on samat mahdollisuudet työmarkkinoilla kuin miehillä, mutta käytännössä heitä syrjitään työpaikoilla ja työmarkkinoilla, jonka seurauksena he usein päätyvät huonompipalkkaisiin työpaikkoihin. Kenialaisilla naisilla on usein myös rajoitetut mahdollisuudet kunnan terveydenhoitoon. Tämä seikka yhdessä joidenkin perinteisten tapojen kanssa on heikentänyt naisten terveydentilaa. (World Trade Press 2010, 24; UNICEF 2005, 5-6.)

Aikuistumisriittiin liittyvä tyttöjen ympärileikkaus on yksi vakavimmista naisiin kohdistuvista ihmisoikeusrikkomuksista Keniassa ja koko Afrikassa. Tytön ympärileikkaaminen tarkoittaa tytön ulkoisten sukuelinten kokonaista tai osittaista amputointia. WHO on jakanut naisten ympärileikkaukset tekotapojen ja vaikeusasteiden mukaan neljään eri ryhmään, joista ensimmäiseen ryhmään kuuluva klitoriksen poisto on yleisin leikkauksen muoto. Vaikein ja haitallisin ympärileikkauksen muoto on infibulaatio, jossa tytön klitoris, pienet ja suuret häpyhuulet poistetaan ja jäljelle jäävä kudokseksi ommellaan yhteen jättäen vain pienen aukon virtsan ja kuukautisten poistumista varten. Leikkaus on hyvin traumatisoiva tapahtuma, sillä se tehdään ilman anestesiaa ja tyttöä joudutaan useimmiten pi-

tämään väkisin aloillaan. Leikkaajana toimivat kylän vanhemmat naiset tai parantajanaiset. Työkaluina käytetään erityisiä perinteisiä veitsiä tai partaveistä, mutta myös tinaisia purkinkansia ja lasin paloja. Toimenpide aiheuttaa suurelle osalle pitkäaikaisia, jopa elinikäisiä haittavaikutuksia. Kystakasvaimet, hedelmättömyys ja komplikaatiot synnytyksissä ovat yleisiä seuraamuksia. Kuolemantapaukset heti leikkauksen jälkeiseen verenvuotoon tai tulehdukseen eivät ole harvinaisia. (WHO 2008, 4-5, 11.) 1970-luvulta lähtien onkin alettu käyttämään termiä *silpominen* ympärileikkauksen sijaan, erottamaan kielellisesti naisten ja miesten ympärileikkaukset toisistaan ja korostamaan naiseen kohdistuvan toimenpiteen haitallisuutta ja vakavuutta (WHO 2008, 22).

Maasaiden, kuten myös monien muiden Afrikan heimojen parissa, tehdään intensiivistä valistustyötä naisten ympärileikkausten lakkauttamiseksi. Työ on erittäin haastavaa, sillä tyttöjen silpominen johtuu useasta eri kulttuurisesta, uskonnollisesta ja sosiaalisesta tekijästä. Sitä pidetään usein välttämättömänä osana tytön kunnollista kasvatusta aikuiseksi naiseksi ja valmisteleo häntä avioliittoon. Moraaliset ihanteet siveydestä ja kulttuuriset ihanteet naisellisuudesta ja vaatimattomuudesta, johon kuuluu naisen puhdistautuminen ja kaunistautuminen poistamalla ruumiinosat jotka ovat "miehisiä" ja "epäpuhtaita" ovat vahvoja perusteita pitää perinnettä yllä. Siksi ympärileikkaamattomasta tytöstä myös maksetaan pienempi morsiusraha, mikä vaikuttaa tytön isän mahdolliseen vaurastumiseen tyttären avioliiton myötä. Joissakin yhteisöissä miehet kieltäytyvät avioitumasta ympärileikkaamattoman tytön kanssa. Vaikkei mikään uskonto vaadikaan ympärileikkausta, sen uskotaan usein perustuvan uskonnolliseen velvollisuuteen. Koska ympärileikkausta pidetään porttina aikuisuuteen, tytöt usein itse haluavat tulla ympärileikatuiksi, varsinkin ikätoveriensa painostamina ja pelätessään että heidät hylätään yhteisöstään. Tytöille annetaan myös palkkioita ja lahjoja riitin jälkeen. Siten ympärileikkaus on tärkeä osa tyttöjen ja naisten kulttuurista identiteettiä, mikä saa heidät tuntemaan ylpeyttä, aikuistumista ja yhteenkuuluvuudentunnetta yhteisöönsä. (Dorkenoo & Elworthy 1992, 12-14; WHO 2008, 5-6.) Maasaiden parissa naimattomia tyttöjä pidetään hylkiöinä ja he uskovat että ympärileikkaus on ainoa keino hänen aikuistumisekseen ja tekemään hänet kelpoiseksi avioliittoon. Maasait uskovat myös, että avioliitto leik-

kaamattoman tytön kanssa on huono enne, sillä hänen verensä on ”epäpuhdasta”. (UNFPA 2007, 52.)

3. KANSAINVÄLISTÄ YHTEISTYÖTÄ NAISTEN OIKEUKSIEN PUOLESTA

3.1 Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Kehitysmaissa kolmannen sektorin kansalliset järjestöt ja kansainväliset kehitysapujärjestöt ovat keskeisiä toimijoita naisten ja lasten oikeuksien puolestapuhujina. (UNFPA 2007, 51–55; WHO 2008, 19). Kehitysavulla tarkoitetaan resursien siirtoa kehittyville maille niiden kehityksen edistämiseksi. Kehitysapu ei ole pelkästään varainsiirtoa vauraammasta maasta köyhään vastaanottajamaahan, vaan kyse on kansainvälisestä yhteistyöstä eri maiden ja toimijoiden kesken. Jaetut resurssit palvelevat yhteisesti asetettuja tavoitteita. Kehitysavun tavoitteissa on aina läsnä kehityksen aspekti. Yhteistyö, yhteiset tavoitteet ja kehitys ovat ne tekijät, jotka erottavat kehitysavun kansainvälisestä investointitoiminnasta, sotilaallisesta avusta tai kaupankäynnistä. Katastrofiapu lasketaan sen sijaan kehitysavun piiriin. (Siitonen & Sitari 1990, 26.)

Kehitysyhteistyölle on löydettävissä eettiset, taloudelliset ja poliittiset perusteet. Katsotaan, että rikkailla mailla ja kansoilla on eettinen velvollisuus auttaa köyhempiä kansoja ja maita. Kehitysyhteistyön uskotaan myös tukevan koko maailman taloudellista kehitystä, mikä osaltaan lisää kunkin maan omaa hyvinvointia. Lisäksi uskotaan, että kehitysapu hoitaa maiden välisiä suhteita ja näin toteuttaa ulkopoliittisia päämääriä. (Siitonen & Sitari 1990, 14.) Kehitysyhteistyö on verrattain uusi kansainvälisen kanssakäymisen muoto. Sen voidaan katsoa syntyneen nykyisessä merkityksessään vasta toisen maailmansodan jälkeen. Se on kuitenkin varsin lyhyessä ajassa vakiintunut kiinteäksi osaksi maailmantaloutta ja kansainvälistä politiikkaa. Se on myös laajentunut niin, että lähes kaikki maat osallistuvat siihen jossain muodossa. Suomessa kehitysyhteistyötä toteuttaa ulkoasiainministeriön kehitys-yhteistyöosasto (Siitonen & Sitari 1990, 7; 71.) Kehitysyhteistyötä ohjataan hallitusohjelmilla, erilaisilla sopimuksilla ja linjauksilla, sekä varsinkin 2000-luvulta lähtien kehityspoliittisilla ohjelmilla. Niis-

sä määritellään Suomen kehitysyhteistyön sisällöt, toimintatavat, yhteistyökumppanit, kohdemaat, määrärahat jne. Demokratia, ihmisoikeudet, kestävä kehitys ja hyvä hallinto ovat varsinkin 1990-luvulta lähtien olleet olennaisia kehitysyhteistyön periaatteita. (Leskinen 2011, 93.)

Kehitysyhteistyöhankkeet ovat hyvin erikokoisia ja -näköisiä riippuen hankkeen tavoitteista ja vastaanottajamaan tilanteesta. Pysyvän kehityksen varmistamiseksi tulee kehitysyhteistyöhankkeiden pyrkiä kolmeen pää-asialliseen tavoitteeseen. Ne ovat paikallisten instituutioiden kehittäminen, paikallisen työvoiman kehittäminen ja hankkeen lopullisten tavoitteiden saavuttaminen. Pysyvän kehityksen saavuttaminen vaatii käytännössä usein myös hyödynsaajien osallistamista toimintaan. Onnistuneen hankkeen lähtökohtana täytyy myös olla paikallisten ihmisten omat kehityspyrkimykset. Tällöin on tärkeää havaita ja ymmärtää alueen erityiset sosiaaliset ja kulttuuriset piirteet. Osallistava kehitysyhteistyö perustuu maailmanlaajuisiin ihmisoikeuksiin, joihin kuuluvat muun muassa ilmaisunvapaus ja tasa-arvoinen kohtelu. YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus on hyväksytty osaksi monien maiden perustuslakia, mutta sen tulkinta on kuitenkin hyvin kulttuurisidonnaista. Osallistavalla kehitysyhteistyöllä voidaan löytää uusia tulkintoja käsityksille oikea, sopiva ja oikeudenmukainen. (Laitinen 2001, 10; 60; Siitonen & Sitari 1990, 78–79; 91.)

Vuonna 2003–2006 toteutettiin projekti *Safety Net for Girls Escaping Female Genital Cutting and Early Marriage* nimenomaan maasaittyttöjen auttamiseksi. Hankkeen toteutti paikallinen ruohonjuuritason järjestö Tasaru Ntomonok Initiative yhteistyössä UNFPA:n kanssa. (UNFPA 2007, 52.) Ruohonjuuritasolla tarkoitetaan niitä ihmisiä, joiden elämään kehitysyhteistyöllä pyritään vaikuttamaan. Kehitysyhteistyön terminologialla heitä kutsutaan ”lopullisiksi hyödynsaajiksi”. (Laitinen 2002, 41.) Tärkeiksi tekijöiksi muutoksen kannalta nousi tehokas tiedottaminen sekä verkostoituminen ja yhteisön sisäinen yhteistyö. Asianajajuus naisten oikeuksien edistämiseksi ja vaarallisten perinteiden lakkauttamiseksi onnistui myös parhaiten, silloin kun pystyttiin vakuuttamaan paikallinen yhteisö muutoksen tuomista eduista. Tyttöjen koulutustason nostaminen nousi myös olennainen osaksi valistustyötä. Lisäksi

yhdeksi ratkaisun avaimeksi nousi vaihtoehtoisen seremonian tai riitin kehittäminen, jossa lapsuudesta aikuisuuteen siirtymisen tärkeys tunnustetaan, mutta ilman siihen liittyvää leikkaamista ja väkivaltaa. Riitin kautta tytöille opetettiin myös ihmisoikeuksiin, terveyteen ja perhe-elämään liittyviä taitoja. Yksi projektin tärkeimmistä tuloksista oli oivallus siitä, että muutoksen todennäköisyys on suurempi silloin kun muutos lähtee yhteisöstä itsestään ja tunnustaa yhteisön omia kulttuurisia elementtejä. (UNFPA 2007, 55–56; WHO 2008, 16.) Maasaiden parissa valistustyö etenee kuitenkin hitaasti, sillä ylpeinä kulttuuristaan he pitävät kiinni omista säännöistään ja vastustavat uudistuksia (Groop 2006).

3.2 Kirkon kansainvälinen vastuu

Kehitysapujärjestöjen lisäksi kirkot ja lähetysjärjestöt ovat keskeisiä toimijoita lasten, naisten ja muiden heikompiensaisten oikeuksien puolustajina ja olosuhteiden parantajina kehitysmaissa. (UNFPA 2007, 51–55; WHO 2008, 19). Suomessa lähetysjärjestöt toimivat myös valtion virallisen kehitysyhteistyön kanavana (Kirkkohallitus 2010, 11). Lähetysjärjestöjen toiminnalla on maassamme pitkät perinteet. Kun Suomen virallinen kehitys-yhteistyöorganisaatio käynnistettiin vuonna 1965, olivat suomalaiset osallistuneet kehitysyhteistyöhön jo paljon kauemmin antaessaan tukensa lähetysjärjestöjen työhön eri puolilla maailmaa. Namibiassa aloitettiin yhteiskunnallinen kehitys- ja palvelutyö Suomen lähetysseuran toimesta jo vuonna 1870. (Leskinen 2011, 91.)

Lähetystyön katsotaan useimmiten perustuvan Jeesuksen Matteuksen evanke-
liumissa (28: 19–20) esittämään lähetyskäskyyn:

*Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni; kasta-
kaa heitä Isän ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudat-*

tamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti. (Ahonen 2000, 25; 56; 95.)

Kehotus lähetystyöhön on kuitenkin löydettävissä myös kaikista muistakin evankeliumeista sekä Uuden Testamentin kirjeissä yhdensuuntaisesti. (Ahonen 2000, 51; 291.) Myös Vanhasta Testamentista löytyy perusteet lähetykselle, sillä sen sanoma Jumalan rakkaudesta ja vanhurskaudesta on maailman luomisesta lähtien ollut avoin, julkinen ja universaalinen. Se on tarkoitettu kaikille kansoille ja koko maailmalle. Tätä sanomaa levittämään Jumala valitsi, kutsui ja lähetti useita sanansaattajia. (Ahonen 2000, 40.) Näin lähetykselle löytyy vahvat raamatulliset perusteet. Lähetystyön todellisena lähtökohtana on kuitenkin Jumalan rakkaus ja Kolminaisuuden persoonien vuorovaikutus luojana, lunastajana ja pyhittäjänä. Lähetys on siis pohjimmiltaan Jumalan omaa lähetystä, josta hän itse vastaa ja johon kristityt ovat kutsuttuja. Kirkko itse on myös lähetysten seuraus ja hedelmä. Toisin sanoen, kirkon olemassaolo johtuu lähetyksestä eikä lähetys kirkon olemassaolosta. Näin koko kirkon elämää leimaa lähetettynä oleminen. (Ahonen 2000, 44–49; 291; Ahonen 2010, 44; Kirkkohallitus 2010, 4; Luterilainen Maailmanliitto 2005, 28–29.)

Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa lähetystyötä määrittää Kirkkolaki, jossa todetaan näin:

Tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi. (KL 1. Luku 2. §.)

Näin ollen lähetystyö on kirkon perustehtävä. Protestanttisissa kirkoissa lähetystyö on usein mielletty vain yhdeksi erilliseksi kirkon tehtäviin kuuluvaksi toiminnaksi, joka rakentuu seurakunnan vapaaehtoistoiminnan ja lähetysjärjestöjen työn varaan. Kirkkojärjestyksessä todetaan kuitenkin seuraavasti:

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee edistää lähetystyötä, jonka tarkoituksena on evankeliumin levittäminen niiden keskuuteen, jotka eivät ole kristittyjä. (KJ 4. luku 4. §).

Lähetysvastuu ei ole siis vain kirkolla instituutiona vaan työn toteutuminen ja toteutumisen edistäminen on kaikkien kristittyjen tehtävä (Ahonen 2000, 51; Luterilainen Maailmanliitto 2004, 48.)

Ulkomailla tapahtuvassa lähetystyössä Suomen evankelis-luterilaiset seurakunnat toimivat yhteistyössä kirkon lähetysjärjestöjen kanssa. Toimintaa koordinoi Kirkon lähetystyön keskus. Sleyh lisäksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetystyön viralliset toimijat ovat Suomen Lähetysseura, Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland, Suomen Pipliaseura, Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys, Evankelis-luterilainen Lähetisyhdistys Kylväjä ja Radiolähetysjärjestö Sanansaattajat. (Kirkkohallitus 2010, 7; 11–12.)

3.3 Lähetystyö ja diakonia

Vaikka lähetyksen keskus on ollut julistus ja opetus, on lähetystyöhön aina apostoliselta ajalta saakka kuulunut olennaisena osana käytännön palvelutoiminta, kuten sairaaloiden, koulujen ja muiden laitosten ylläpitäminen. Samanlaiset elementit liittyvät nykypäivänkin lähetystyöhön. Ihmisten auttaminen, hoivaaminen ja tukeminen ovat yhä läsnä lähetystyön arjessa. Lähetystyö sisältää siten hyvin paljon diakoniaa. Sen takia lähetysjärjestöt korostavatkin mielellään, että niiden toimialana on sekä lähetys, että kansainvälinen diakonia. (Ahonen 2010, 16–17; Malkavaara 2007, 198–199.)

Kansainvälisen diakonian yleiset periaatteet ovat samat kuin diakonian muutenkin. Diakonian tehtävänä on etsiä, lievittää ja poistaa ihmisten hätää ja kärsimystä. Sen tavoitteena on parantaa ja eheyttää ihmistä yksilönä ja yhteisössä ja selviytymään vaikeuksienkin keskellä. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.) Lähetyksen tavoin diakonia kuuluu kirkon perustehtäviin. Kirkkojärjestyksessä määritellään diakoniaa seuraavasti:

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. (KJ 4. luku 3. §.)

Diakonian perustehtävä voidaan jakaa karitatiiviseen, sosiaaliseen, katekeettiseen, pastoraaliseen ja liturgiseen tehtävään. Karitatiivinen, lähimmäisenrakkauteen perustuva yksilöllinen ja välitön auttaminen on kaikkina aikoina ollut diakonian keskeisimpiä tehtäviä. Sosiaalinen tehtävä tarkoittaa työtä yhteiskunnan rakenteisiin vaikuttamiseksi heikoimmassa asemassa olevien tilanteen parantamiseksi. Diakonian katekeettinen eli pedagoginen tehtävä liittyy diakoniseen kasvatustehtävään. Pastoraalinen tehtävä on diakonista sielunhoitoa. Liturginen tehtävä liittyy diakonian jumalanpalvelukseen. Diakonia saa voimaa jumalanpalveluksesta ja se tuo esille arjesta nousevat kysymykset jumalanpalveluksessa kokoontuvalle seurakunnalle. (Veikkola 2002, 114–118.) Diakonia-työ on siis yksilöllistä ja yhteisöllistä auttamista. Päämääränä on ihmisen kokonaisvaltainen auttaminen ja yhteisöllisen välittämisen vahvistaminen lähimmäisenrakkauden toteutumiseksi (Rättyä 2009, 52). Diakoniaa leimaa myös pyyteettömyys. Auttamisesta ei pyydetä tai odoteta maksua tai vastapalvelusta vaan apua annetaan lähimmäisenrakkaudesta. (Veikkola 2002, 118–120.)

Diakonian käytännön toimintamuodot kattavat muun muassa kansainvälisen avustus- ja kehitysyhteistyön, hätäavun, humanitaarisen avun, jälleenrakennustyön erilaisten katastrofien jälkeen sekä yhteisöjen kehittämistyön (Luterilainen Maailmanliitto 2005, 49–54). Kirkko on kuitenkin kutsuttu menemään avustus-toimintaa ja hyväntekeväisyyttä pidemmälle. Se on kutsuttu voimaannuttavaan lähetykseen palauttamaan heikkojen ja sorrettujen ihmisarvo puolustamalla heidän oikeuttaan oman elämänsä hallintaan. Uuden vuosituhatosen lähetyksessä korostuu myös lähetyksen kontekstuaalisuus. Kristinuskon sanoman on tunnistettava, nimettävä, huomioitava ja käytävä vuoropuhelua erilaisten kielellisten, kulttuuristen, historiallisen ja sosiaalisen kontekstien kanssa. (Luterilainen Maailmanliitto 2005, 14–16; 40.)

3.4 Lähetystyön ja kehitysavun rasitteita

Lähetys sai alkunsa noin vuonna 30 opetuslasten lähtiessä julistamaan ilosanomaa ylösnousseesta Kristuksesta. Jo apostolisena aikana kristinusko levisi pitkälle Afrikkaan, Lähi-itään ja Intiaan. Muun muassa Luukas kertoo Apostolien teoissa kristinuskon juurtumisesta Etiopiaan. Kristinuskon asema oli vakiintunut maailmanlaajuiseksi uskonnoksi keskiaikaan mennessä. (Ahonen 2000, 13–15; Malkavaara 2007, 195–196; Vähäkangas 2004, 108.) 1800-lukua voidaan kuitenkin pitää lähetystyön huippukautena. Sekä protestanttinen että katolinen lähetystyö seurasi kolonialismin mukana ”valloittamaan” uusia alueita laajoja monopoleja nauttineiden kauppakomppanioiden luvalla ja mukana. Tuolloin kristinuskoa vietiin Etelä- ja Keski-Afrikkaan sekä Britannian imperiumin siirtomaihin. (Malkavaara 2007, 198.) Suurimpia lähetystyöntekijöiden yhteiskunnallisia saavutuksia tältä ajalta lienee orjuuden lakkauttaminen Afrikassa, leskien polttamisen lakkauttaminen Intiassa ja laaja raamatunkäännöstyö, jonka avulla saatiin vahvistettua ja säilytettyä paikallisia kieliä. Kirjakielen kautta vahvistettiin myös paikallisia kulttuureja merkittävällä tavalla. (Ahonen 2005, 14; Ahonen 2010, 150; Malkavaara 2007, 198.)

Lähetysseurojen mukana siirtomaihin levisi kuitenkin myös kristikunnan hajaannus ja pian alkoi Afrikasta ja Aasiastakin löytymään protestantteja, katolisia, anglikaaneja, presbyteerejä ja niin edelleen. Kolonialismin aikana ajateltiin myös yleisesti, että kristinuskon ja länsimaisen kulttuurin yhdistelmä oli paras mahdollinen siunaus, mitä voitiin toisten kulttuurien ihmisille antaa. (Malkavaara 2007, 198.) Tällainen etnosentrinen ajattelutapa herätti paljon vastustusta sekä lähetysseurojen sisällä, että paikallisväestön taholta. (Ahonen 2005, 16; Sundström 1978, 17–18.) Kun afrikkalaista kristillisyyttä yritettiin väkisin istuttaa länsimaiseen viitekehykseen, tuomittiin ja tuhottiin samalla kulttuuriperinteitä, joilla oli monissa perinteisissä yhteisöissä suuri taloudellinen ja sosiaalinen merkitys. Tällainen perinne saattoi esimerkiksi olla monen heimon harjoittama moniaviolisuus. (Vähäkangas 2004, 110–111.) Kristillistä lähetystyötä ja kirkkojen harjoittamaa avustustoimintaa syytettiin myös väkisin käännättämisestä ja ihmisten houkuttelemisesta uskonnon vaihtamiseen materiaalista apua tarjoamalla, eli proselytismistä (Ahonen 2010, 16).

Malkavaaran mukaan (2007, 198) lähetyksen ja siirtomaapolitiikan yhteyttä ei kuitenkaan ole syytä korostaa liikaa. Lähetysohjentajien keskeisenä lähtökohtana on kaikesta huolimatta ollut kuuliaisuus lähetykskäslylle, henkilökohtainen lähetykskutsumus ja myötätunto pakanoita kohtaan (Malkavaara 2007, 198.) Lähetysohjon puolustukseksi voi myös todeta, ettei kulttuuri ole mikään marginaalinen ilmiö, kuten luova taide tai musiikki vaan ilmentää ennen kaikkea sitä integroitunutta arvojen, asenteiden, käyttäytymisen ja symbolien järjestelmää, jonka avulla ihminen jäsentää itseään yhteisöön ja maailmaan. Kulttuuri ei myöskään ole mikään staattinen säilytettävä perintö, vaan se on luonteeltaan kumulatiivista sulkiin piiriinsä yhä uusien sukupolvien oman elämäkokemuksen. Kulttuuriin kuuluu myös tavoitehakuisuus, sillä sen muodot työkaluista lähtien ovat syntyneet tiettyä tarkoitusta varten. Näin kulttuuri luo koko ajan uusia muotoja ja tulkintoja. (Ahonen 2000, 184–185.)

Paternalistinen eli holhoava asennoituminen kristittyjä käännyttäjiä kohtaan on myös nostettu lähetysohjon ongelmaksi. Lähetysohjentajien isällisen ystävällinen ja auttavainen suhtautuminen paikallisiin ihmisiin oli vakionomainen lähestymistapa 1900-luvun alussa. Esimerkiksi Kongossa miespuolista lähetysohjentajaa jopa kutsuttiin nimekkeellä *Tata*, mikä tarkoittaa ”isä”. Vaikka lähetysohjentajien tarkoitus on ollut hyvä, ilmaisee paternalismi todellisuudessa kuitenkin vain siirtomaiden ylivaltaa ja rodullista ylemmydentuntoa. (Sundström 1978, 20–21.) Jännitteitä yhä tänään aiheuttaa monien etelän köyhien kirkkojen taloudellinen riippuvuus länsimaiden rikkaista kirkkoista. Ongelmana ei ole rikkaiden kirkkojen halussa, vaan tavassa auttaa määritellessään taloudellisen avun ehtoja. Taloudellinen riippuvuus koetaan nöyryyttävänä ja omaa ihmisarvoa alentavana. (Ahonen 2005, 17–18.) Katkeroittava tilanne estää monia Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan kirkkoja kehittymästä, itsenäistymästä ja löytämästä oman identiteettinsä. Siksi lähetysohjo nähdään edelleen näissä kolmannen maailman nousevissa kirkkoissa länsimaisen, universaalien imperialismin symbolina. Kriittisimmät, muun muassa Kenian presbyteerikirkon pääsihteeri, pastori John Gatu, ovat olleet sitä mieltä että länsimaiset lähetysohjentajat palvelisivat heitä parhaiten lähtemällä kotiin. (Smedjebacka 2008, 145.) Lähetysohjo ja siihen liittyvä diakonia ei kuitenkaan saisi olla holhoavaa hyväntekeväisyyttä.

Koska se liittyy syvällisesti sekä julistukseen että ehtoollisyhteyteen, päästään holhoavasta kahtiajaosta varakkaisiin antajiin ja köyhiin vastaanottajiin. Yhteinen pyrkimys epäoikeudenmukaisuuden haastamiseen muuttaa sekä palvelijoita että palveltavia. Lisäksi kirkko, jonka juuret ovat ristien teologiassa, johdetaan hengellisesti samaistumaan kärsiviin ja syrjittyihin. (Luterilainen maailmanliitto 2005, 42.)

Myös kansainvälistä kehitysyhteistyötä on perinteisesti arvosteltu lähinnä joko kansallisesta tai rakenteellisesta näkökulmasta käsin. Edellinen on luonteeltaan poliittista. Ajatellaan, että pitää ruokkia omat köyhät tai ajaa omaa kansallista etua ensin, ennen kuin lähtee auttamaan muiden maiden kansojen asioita. Jälkimmäisen näkökulman mukaan kehitysapua kritisoidaan sen passivoivasta ja riippuvuutta luovasta vaikutuksesta ja niiden yhteiskunnallisten rakenteiden vahvistamisesta, jotka tuottavat köyhyyttä. Esimerkkinä tästä ovat ne kehitysapua vastaanottavat maat, jotka ovat oppineet taitaviksi apupelin pelaajiksi, jossa maksimoidaan apumäärää ja minimoidaan omaa sitoutumista. Tämä on vain esteenä maan omalle talouskasvulle. Muun muassa sambialainen ekonomisti Dambisa Moyo vaatii, että kehitysapu pitää lopettaa, koska se ruokkii ainoastaan korruptiota ja tukahduttaa kehityksen. (Koponen 2011 a, 17; Koponen 2001 b, 68; Siitonen & Sitari 1990, 22). Jos maasta puuttuu hyvä hallinto, kehitysavun syyttäminen sinne on tehotonta puuhaa joka kääntyy vain itseään vastaan. Kysymysmerkiksi jää myös kehitysavun tulosten kestävyys. Mitä avun hyödyistä säilyy kun apuvaroin ylläpidetty interventio lakkaa ja avunantajat resursseineen vetäytyvät toiminnasta? (Koponen 2001 a, 20–23.) Kehitysavun vaikutuksia kehitysmaiden taloudelliseen kehitykseen on tutkittu kansainvälisten vertailujen ja tilastojen valossa. Johtopäätöksenä on, että kehitysavun vaikutukset kehitysmaiden kehitykselle ovat pääosin myönteisiä. (Siitonen & Sitari 1990, 23–24.)

Kriittinen suhtautuminen lähetystyöhön juontaa osittain juurensa myös eurooppalaisten omasta kulttuuriperinnöstä. Valistusate, joka vaikutti 1700-luvulla pietismin vastavoimana, korosti sivistystä, järkeä ja yksilönvapautta. Koska va-

listus asetti järjen ja tieteen uskomusten ja vanhaan takertumisen edelle, se merkitsi usein jyrkkää uskonnon vastaisuutta. Näin uskosta tuli jokaisen yksityisasia. (Ahonen 2010 15; Malkavaara 2007, 86; Sundkler 1970, 46–48.) Toinen aatesuuntaus, joka vastusti lähetystyötä, oli romantiikka. Romantikit ihannoivat luontoa ja alkukantaisten heimojen nähtiin edustavan alkuperäistä ja turmeltumatonta ihmistä, “jaloa villiä”, joiden tulisi saada olla rauhassa onnellisessa viattomuudessaan. (Lankinen 2010, 80; Sundkler 1970, 46–48.)

4. SUOMEN LUTERILAINEN EVANKELIUMIYHDISTYS

Suomen luterilainen evankeliumiyhdistys, Sley, on evankelisen herätysliikkeen keskusjärjestö ja yksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seitsemästä virallisesta lähetysjärjestöstä. Evankelinen herätysliike syntyi 1840-luvulla henkilökohtaista uskoontuloa korostavan pietistisen uudistusliikkeen vaikutuksesta. Pastori Fredrik Gabriel Hedberg löysi Martti Lutherin tavoin synnin hädässään Raamatusta varmuuden pelastuksesta. Hedberg oivalsi, että Kristus on jo sovittanut koko maailman synnit ristinkuolemallaan Golgatalla ja siksi jokainen saa siltä seisomalta uskoa syntinsä anteeksi annetuiksi ilman mitään ehtoja. (Sley i.a. b.) Pietismin mukana Suomeen levisi myös innostus lähetystyöhön ja lähetyskenttänä pidettiin koko maailmaa. Suomessa tämä johti ensin Suomen Lähetysseuran perustamiseen, jossa aluksi oli mukana useita evankelisia pappeja. Sley ry perustettiin vuonna 1873 erityisesti kustantamaan ja levittämään luterilaista kirjallisuutta, mutta 1800-luvun loppupuolella syntyi tarve myös oman lähetystyön organisoimisesta. 1898 tehtiin päätös Japanin kentän aukaisemisesta. Tästä voidaan Sley'n oman lähetystyön katsoa varsinaisesti alkaneen. (Sley i.a. b.)

70 vuoden ajan Japani oli Sley'n ainoa lähetyskenttä. Sley'n toinen lähetyskenttä, Kenia avattiin vuonna 1970. Evankelisen liikkeen lähetystyötä oli Keniassa tehnyt kuitenkin jo 1960-luvulta lähtien Sley'n ruotsinkielinen sisarjärjestö SLEF. 1970-luvulla Sley avasi kolmannenkin lähetyskentän Papua-Uudessa-Guineassa, jonne ensimmäiset työntekijät lähetettiin vuonna 1980. Vuonna 1989 lähtivät ensimmäiset Sley'n työntekijät Sambiaan, josta käsin tehdään työtä myös Kongossa. 1980-luvun lopulla syntyi yhteyksiä myös muihin Afrikan maihin muun muassa Kameruniin ja Malawiin. (Sley i.a. b.) Afrikan lisäksi Sley'n toiminta on viimeisenä parina vuosikymmenenä ulottunut myös Venäjälle ja Vieroon. Sleyllä on pienimuotoista yhteistyötä myös Etelä-Korean kirkkojen kanssa, joiden suurin haaste oman maan toiminnan ohessa on kommunistinen Pohjois-

Korea. Lähi-idän työn osalta on epävirallisesti kysely Sley'n mahdollisuuksia tulla mukaan. (Sley i.a. b.)

4.1 Työ Keniassa

Sley'n lähetystyö on kaikista toiminta-alueistaan monimuotoisinta juuri Keniassa. Sley tukee yhteistyökirkkonsa, Kenian evankelis-luterilaisen kirkon, ELCK:n työtä usealla eri tavalla muun muassa avustamalla teologikoulutuksessa, olemalla mukana seurakuntatyössä ja toteuttamalla pioneerityötä siellä, missä kirkko ei vielä toimi. Koululaisten kuin opettajienkin koulutusta tuetaan muun muassa ylläpitämällä lukusalia. Diakoniatyön saralla Sley auttaa köyhiä ja orpoja ihmisarvoiseen elämään. Tätä toteutetaan esimerkiksi laajoilla kummiprojekteilla, joissa kummilapsia on tällä hetkellä yhteensä lähemmäs 600. Tuen piirissä on myös kehitysvammaisten lasten ja nuorten koulu, orpokoti ja tyttöjen hätämajoitus. Kaikki nämä toimintamuodot ovat vahvasti osa paikallisen kirkon toimintaa. (Sley i.a. c.)

Etelä-Keniassa tehtävän maasaityön tavoitteena on vahvistaa Kenian evankelisluterilaisen kirkon seurakuntia ja tukea ja rohkaista paikallisia maasaityöntekijöitä. Tavoitteena on saada seurakunnat omatoimisiksi ja vastaamaan itsenäisesti myös taloudesta. Perusseurakuntatyössä opetetaan kristinuskon perusteita, kastetaan ja jaetaan ehtoollista. Lisäksi on evankelioimistyö niiden tavoittamiseksi, jotka eivät Kristusta tunne ja missä kirkko ei vielä toimi. Uusilla alueilla paikoin vain noin 10 % lapsista käy koulua. Tämä on haaste maasaityölle. Tavoitteena on rakentaa luokkahuone, jossa viikolla toimii koulu ja sunnuntaisin kirkko. Noin 25 % maasaista on kristittyjä. (Sley i.a. c; Sley i.a. d.)

4.2 Credo

Erityinen haaste on saada muutosta maasaikulttuurissa, jossa tyttöjen ja naisten asema on huono. Credo-projekti tarjoaa suomalaisen kummin antaman taloudellisen tuen turvin koulunkäyntimahdollisuuden 12–15-vuotiaille maasaityttöille. Useimmat heistä ovat paenneet ympärileikkausta ja varhaista, vanhempien suunnittelemaa avioliittoa. Credo sai alkunsa vuosina 2005–2006 kun kotoaan karkuun lähteneet maasaitytöt tulivat etsimään turvapaikkaa paikallisten kirkon työntekijöiden luota. Aluksi suunniteltiin koulun perustamista tyttöjä varten ja sen yhteyteen turvapaikkaa. Koulusuunnitelmaa ei pystytty toteuttamaan, joten tytöt sijoitetaan sisäoppilaitoksiin turvallisesti jatkamaan koulukäyntiä. Tarvittaessa he voivat olla koulussa myös loman ajan. Heille etsitään kummit Suomesta tai muualta, jotka sitoutuvat maksamaan heidän koulunkäyntinsä ja antamaan ruokarahaa myös koulujen loma-ajoiksi. Kummien välittämä taloudellinen tuki antaa mahdollisuuden käydä häiriöttä peruskoulun ja lukion päätökseen sekä mahdollisuuksien mukaan saada myös ammattikoulutuksen. Tämä muuttaa tyttöjen tilannetta merkittävästi, sillä ammattikoulutuksen päätyttyä he ovat aikuisia ja voivat pitää puolensa paremmin vanhoja tapoja vastaan. (Sley i.a. a, Pirkko Igendia, henkilökohtainen tiedonanto 10.10.2009.)

Credo-ohjelman tavoite on paitsi taloudellisesti, myös hengellisesti tukea nuoria kenialaisia, jotka ovat joutuneet ristiriitoihin perinteisen kulttuurinsa kanssa ja haluavat elää kristittyinä, noudattamatta pakanallisia tapoja, jotka loukkaavat heidän ihmisoikeuksiaan ja kristillistä vakaumustaan. Toiminta juurruttaa nuoria kristittyjä luterilaiseen uskoon ja innostaa olemaan esimerkkinä ja roolimallina tovereille ja lähipiirille. Hän osaa opastaa ja neuvoa muita uskonasioissa ja ihmisoikeuksia loukkaavissa käytännöissä. Nuori voi toimia myös muiden vastavassa tilanteessa olevien puolestapuhujana. Credo pyrkii helpottamaan tilannetta myös neuvottelemalla vanhempien kanssa tilanteesta ja hakevat yhteyttä nuoren ja vanhempien välille. Osalla on välit vanhempiin ja sukulaisiin lähentyneet, mutta osalla välit saattavat olla täydellisesti poikki. (Sley i.a. a, Pirkko Igendia, henkilökohtainen tiedonanto 10.10.2009.)

Credoon voi osallistua myös muut vaikeuksissa olevat nuoret. Tällä hetkellä Credo tukee yli 50 nuorta, eikä enempää voi ottaa mukaan. Nuoret hakeutuvat Credoon pääsääntöisesti itse, mutta myös ELCK:n seurakuntien papit ja Kenian viranomaiset ja sosiaalityöntekijät toimivat välittäjinä. (Sley i.a. a, Pirkko Igendia, henkilökohtainen tiedonanto 10.10.2009.)

Credo huolehtii säännöllisestä yhteydenpidosta nuorten, heidän tukihenkilöidensä ja opettajiensa kanssa sekä vuosittaisten koulumaksujen, -tarvikkeiden ja ruokarahan maksusta ja sen perillemenon varmistamisesta. Nuoren opiskelua, edistymistä, vaikeuksia lisäopetuksen tarvetta ja terveydentilaa myös seurataan tekemällä kenttävierailuja, kouluvierailuja ja kotikäyntejä sosiaalityöntekijän ja pastorin kanssa. Toimintaa kehitetään yhteistyössä kenialaisten työntekijöiden kanssa. Nuoria tuetaan hengellisesti keskustelujen ja sielunhoidon muodossa. Kerran tai kahdesti vuodessa järjestetään raamattuleiri, missä tarjotaan luterilaista opetusta Katekismuksesta, uskon peruskysymyksistä ja eettisistä kysymyksistä. (Sley i.a. a, Pirkko Igendia, henkilökohtainen tiedonanto 10.10.2009.)

Kummi sitoutuu sovituksi ajaksi tukemaan nuorta sekä rukouksin että taloudellisesti. Monet kummeista kirjoittavat nuorillensa säännöllisesti ja ovat solmineet henkilökohtaisen suhteen kirjeitse koordinaattorin välityksellä. Kirjeenvaihto tapahtuu pääsääntöisesti koordinaattorin kautta tai poikkeustapauksissa suoraan, esim. sähköpostitse tai kummissuhteen ollessa jo pitkälle vakiintunut ja turvallinen (Sley i.a. a, Pirkko Igendia, henkilökohtainen tiedonanto 10.10.2009.)

5. OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tarkoitukseni on tässä opinnäytetyössä kuvailla luterilaisen kirkon lähetystyötä ja kansainvälistä diakoniaa tutustumalla Sley'n ylläpitämään Credokummiohjelman Kenian maasaialueella. Tavoitteenani on tarkastella ja arvioida lähetystyön merkitystä kotoaan paenneiden maasaittytöjen elämässä. Lähetysseurat ja niiden yhteistyöseurakunnat toimivat hyvin aktiivisesti välittäessään kuulumisia lähetyskentiltä, organisoidessaan lähetyssaiheisia toimintamuotoja ja tapahtumia sekä rekrytoidessaan uusia lähettejä ja lähettäjiä. Harvemmin kuitenkaan tuodaan esille lähetystyöhön liittyviä jännitteitä. Itselleni tämä näkökulma aukesi ensimmäistä kertaa opiskellessani vuosina 2008–2011 Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kansainvälisen sosiaalityön koulutusohjelmassa. Afrikkalaiset opiskelutoverini kyseenalaistivat usein lähetystyön kun keskustelimme kirkkojen ja kehitysapujärjestöjen roolista hyvinvoinnin edistäjänä Afrikassa. Vaikkei lähetystyötä suoranaisesti nähty kulttuuri-imperialismina, yleinen mielipide usein oli, etteivät lähetystyöntekijät ”kuitenkaan saa mitään aikaiseksi”. Lähetystyön vastustajia löytyi myös ryhmämme suomalaisista jäsenistä. Heidän kritiikkinsä nojasi valistusaatteen perintöön tuomien uskonnon sekoittamisen kehitysapuun ylipäänsä. Siksi tavoitteenani on myös tarkastella ja ymmärtää lähetystyöhön ja kehitysapuun kohdistettua kritiikkiä.

Lähetystyö on kirkon perustehtävä. Näin ollen tulevaisuudessa kirkon työntekijänä toimin diakonian ja yhteisvastuun lisäksi varmasti myös lähetystyön vastuunkantajana. Mielestäni on silloin tärkeää olla tietoinen siitä tosiasiaista, että lähetystyö jakaa mielipiteitä ja että siihen löytyy myös syitä. Yhtä tärkeää on sisäistää lähetystyötä puoltavat näkökulmat ja ennen kaikkea, mitä lähetys pohjimmiltaan on. Samoin, jos tulevaisuudessa toimin sosionomina kansainvälisissä tehtävissä, on tärkeää omata perustietoa kehitysyhteistyön toimintaperiaatteista, mutta myös siihen liittyvistä odotuksista ja ristiriidoista.

Aineistoa kerätessäni ja aihepiirejä rajatessani tutkimustehtäväni tiivistyi ja konkretisoitui seuraaviin tutkimuskysymyksiin joihin lähdin hakemaan vastauksia:

1. Millainen on maasainaisen asema ja elämäntilanne tämän päivän Keniassa?
2. Millainen merkitys lähetystyöllä on Sley'n Credo-ohjelmaan osallistuneiden maasainasten elämään?
3. Mitä muuta apua tai tukea maasainaiset tarvitsisivat?
4. Minkälaisen mielipiteen maasainaiset ovat itse muodostaneet lähetystyöstä?

Tutkimukseni pääpaino on toisessa ja kolmannessa ja neljännessä tutkimuskysymyksessä, mutta koen että on myös tärkeää kuvailla Sley'n maasaityön lähtökohtia ja kontekstia.

6. OPINNÄYTETYÖN LÄHESTYMISTAPA JA TOTEUTUS

6.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusotteeni on kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullisia tutkimuksia voidaan pitää *tapaustutkimuksina*, koska niiden pohjalta ei ole tarkoitus kerätä mitattavaa tietoa tai tehdä yleistettäviä päätelmiä. (Eskola & Suoranta 2000, 65.) Laadullisen tutkimuksen luonteeseen kuuluu myös hypoteesittomuus, eli niissä pyritään etenemään aineistosta käsin mahdollisimman vähin ennako-oletuksin (Eskola & Suoranta 2000, 19). On kuitenkin sallittua muodostaa itselleen työhypoteeseja eli arvauksia siitä, mitä analyysissa mahdollisesti paljastuu. Aineiston hankkimisen ja analyysin tarkoitus ei kuitenkaan ole hypoteesien todistaminen vaan niiden keksiminen. Laadullisen aineiston analyysissa tutkijan siis jopa odotetaan yllättyvän tai oppivan uutta tutkimuksen edetessä. Parhaimmassa tapauksessa tutkimusaineisto avaa uusia näkökulmia ja auttaa luomaan uusia hypoteeseja myöhemmälle määrälliselle tutkimukselle. (Eskola & Suoranta 2000, 20.)

Laadullisessa tapaustutkimuksessa käytetään monenlaisia lähteitä ja aineistonkeruumenetelmiä, esimerkiksi haastattelua, elämäkertoja, kirjoja, havainnointia, päiväkirjoja sekä hyödynnetään erilaisia kulttuurituotteita. Tutkittavien näkökulmien huomioiminen on myös oleellinen osa laadullista tutkimusta. (Eskola & Suoranta 2000, 15–16.) Haastattelu sopii tutkimusmenetelmäksi myös silloin, kun ei tiedetä, millaisia vastauksia tullaan saamaan, tai kun vastaus perustuu haastateltavan henkilön omaan kokemukseen. Haastattelua käytetään myös, kun halutaan syventää tietoa jostakin asiasta. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 35.) Haastattelu paikan päällä oli kuitenkin mahdoton järjestää, joten päädyin tekemään kyselyn.

Kyselyä on usein aliarvioitu tiedonkeruumenetelmänä ja sitä pidetään käteväenä ainoastaan kun halutaan tutkia suurta määrää mitattavaa tietoa. Käyttämällä avoimia kysymyksiä ja kannustamalla kohderyhmää vastaamaan mahdollisimman seikkaperäisesti voi kyselyinkin avulla päästä lähelle tutkittavan kohderyhmän elämysmaailmaa. Kysely voi joissakin tilanteissa myös olla jopa suositeltavampi tiedonhankintamenetelmä kuin kasvokkain tapahtuva syvä- tai fokusoitu haastattelu, koska joskus haastattelija voi tuoda esille aiheita, jotka ovat ahdistavia tai jopa uhkaavia haastateltaville. Näin avoimiin kysymyksiin vastaaminen kyselyn muodossa voi olla haastateltavalle paljon helpompi ja turvallisempi tilanne uskoa arkaluontoisia tietoja. Kyselyssä vastaaja jää myös täysin anonymiksi. (Ekholm & Fransson 1992, 33–34; Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009, 206.)

6.2 Tutkimusaineiston hankinta

Tämän opinnäytetyön aineiston hankinta alkoi jo kesäkuussa 2009 kun Tampereen lähetysjuhilla keräilin mukaani eri lähetysjärjestöjen esitteitä ja jäsenlehtiä. Mukaani tarttui sattumalta myös esite Sley'n Credo-kummiohjelmasta Keniassa. Kiinnostuin ohjelmasta, sillä kenialaisten opiskelutoverieni kautta Kenia tuntui läheiseltä. Olin heidän kanssa myös usein pohtinut naisten ja lasten oikeuksien suhdetta vanhoihin heimoperinteisiin Afrikassa. Otin yhteyttä Credosta vastaavaan lähetystyöntekijään Keniassa, jonka kautta sain sekä tutkimusluvan että runsaasti apua Sley'n työtä koskevan aineiston hankinnassa. Punnitsin eri vaihtoehtoja empiirisen aineiston keräämiseksi Keniassa. Sähköposti- tai webropol-kysely ei ollut relevantti vaihtoehto kehitysmaolosuhteissa. Tutkin myös mahdollisuutta lähteä kenttämatkalle, mutta tarvittavan rahoituksen puuttuessa päädyin tekemään kirjallisen kyselyn. Credon lähetystyöntekijän kautta sain yhteyden kuuteen Credon maasaittyttöön jotka olivat halukkaita osallistumaan kyselyyn.

Samanaikaisesti etsin Keniaa, Kenian yhteiskuntaa, maasaiheimoa ja luterilaisista lähetystyötä Afrikassa käsittelevää kirjallisuutta, jota löytyy runsaasti. Suomalaisista tutkijoista teologian tohtori Kim Groop Turun yliopistosta on tutkinut luterilaisista lähetystyötä maakielisten kansojen parissa lähetystyön pioneereista tähän päivään. Missiologian dosentti Risto Ahonen ja yleisen kirkkohistorian dosentti Mikko Malkavaara ovat puolestaan perehtyneet lähetystyön ja kansainvälisen diakonian suhteiden tutkimukseen, kirkkojenväliseen avustustyöhön sekä vapautuksen teologiaan. Teologian ja missiologian professori Mika Vähäkangas Lundin yliopistosta taas puolestaan valottaa lähetystyön kritiikkiä. Tyttöjen ympärileikkauksesta ja muista vahingollisista perinteistä Afrikan maissa löytyy paljon tutkittua tietoa muun muassa WHO:n ja UNFPA:n julkaisemana.

Kyselyn teemojen valitseminen ja kysymysten muotoilu oli mielestäni melko haastavaa, osittain sen vuoksi että aihe on hyvin henkilökohtainen, mutta myös maantieteellisen, kielellisen ja kulttuurisen välimatkan vuoksi. Hyödynsin kysymyksissäni kirjallisuudesta saamaani tietoa Kenian yhteiskunnasta, naisen asemasta, maasaikulttuurista ja lähetystyöstä. Mahdollisen kielimuurin mielessä pitäessä pyrin muotoilemaan kysymykset yksinkertaisen selkeiksi ja helposti ymmärrettäviksi. Kyselyni vastaajat ovat kokeneet hyvin vaikeita, mahdollisesti jopa traumatisoivia asioita elämässään. Siksi halusin välttää kysymyksiä, jotka olisivat liian yksityis- ja henkilökohtaisia. Varovaisuudesta huolimatta, pyrin tekemään kyselyn mahdollisimman kattavaksi tutkien sekä tyttöjen menneisyyttä että nykytilannetta, syitä Credoan hakeutumiseen ja heidän tulevaisuudentoiveitaan ja -suunnitelmiaan. Pyrin kuitenkin välttämään tekemästä kyselystä liian pitkää, että haastateltavani pysyisivät motivoituneina vastaamaan perusteellisesti joka kysymykseen alusta loppuun asti. Saadakseni mahdollisimman paljon yksityiskohtaista tietoa esitin kaikki kysymykset avoimessa muodossa ja pyysin vastaajia vielä kuvailemaan ja selittämään tarkemmin vastauksiaan. (Liite 1.) Pyysin vielä erikseen kyselyyni liitettyssä saatekirjeessä heitä vastaamaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja tarvittaessa käyttämään paperin toista puolta tai pyytämään lisää paperia. (Liite 2.) Johdattelevien kysymysten välttämiseksi, muotoilin kysymykset siten, ettei niistä ilmennyt oma aikaisempi tietämykseni.

Kyselyn ensimmäisessä osiossa selvitin vastaajieni taustatietoja ja perhetilannetta muodostaakseni heistä kokonaiskuvan. Toinen osio käsitteli naisen asemaa maasaiyhteisössä. Kolmas osio käsitteli Credo-ohjelmaa, jossa pyrin korottamaan heidän kokemuksiaan Credon kautta saamastaan avusta ja mahdollisuuksista, heidän nykytilannettaan, heidän suhdettaan itseensä naisina, heidän suhdettaan omaan yhteisöönsä sekä heidän omia arvioitaan tulevaisuutensa suhteen. Lopuksi annoin heille myös mahdollisuuden ilmaista oman mielipiteensä lähetystyöstä tai jos heillä oli vielä jotain muuta mitä he halusivat kertoa.

Monien keskustelujen, muutosten ja muokkausten jälkeen yhdessä opinnäytetyönohjaajani kanssa lähetin kyselyni yhteyshenkilönäni toimivalle Credosta vastaavalle lähetystyöntekijälle Nairobiin sähköpostitse. Koska hän tuntee tytöt henkilökohtaisesti ja pystyy myös arvioimaan heidän englanninkielentaitonsa, pyysin häntä tekemään viimeisen arvioinnin ja antamaan kommentteja kyselyn sisällöstä ja muodosta. Hänen mielestään kysymykset olivat hyvin relevantteja ja selkeitä ja hyväksytyään kyselyn sellaisenaan hän kutsui valitsemansa kuusi tyttöä koolle vastaamaan kyselyyn. Tytöt kokoontuivat hänen kanssaan nairobi-laiseen kahvilaan 29. lokakuuta 2010. Heidän lisäksi ei ollut muita Credoon kuuluvia tyttöjä tai henkilökuntaa. Yhteyshenkilöni mukaan tytöt vastasivat kysymyksiin itsenäisesti ja sujuvasti juttelematta keskenään kysymysten sisällöstä tai kysymättä apua häneltä. Sain valmiit kyselyt postitse saman vuoden joulukuussa ja luettuani läpi vastaukset ensimmäisen kerran, aloin litteroimaan eli kirjoittamaan puhtaaksi käsinkirjoitetut kyselyn vastaukset sähköiseen muotoon analysoinnin helpottamiseksi. Maaliskuussa 2011 aloin valmistautumaan kirjoittamaan opinnäytetyöni kirjallista osiota.

6.3 Tutkimusaineiston analysointi

Aineiston analyysi on monivaiheinen prosessi, jonka tarkoituksena on järjestää, jäsentää ja tiivistää aineisto niin, ettei mitään olennaista jää pois, vaan päinvastoin niin, että aineiston informaatioarvo lisääntyy. Laadullisessa analyysissä

voidaan käyttää monenlaisia eri lähestymistapoja aineiston käsittelyyn, muun muassa teemoittelua, tyypittelyä, sisällönerittelyä, diskurssianalyysia tai keskusteluanalyysia sekä grounded theorya (Eskola & Suoranta 2000, 137, 160). Valitsin analysointimenetelmäksi aineistolähtöisen sisällön analyysin, jota voidaan pitää laadullisen ja aineistolähtöisen tutkimuksen perusprosessina. Se soveltuu kaikenlaisten kirjallisten dokumenttien kuten päiväkirjojen, puheiden, kirjeiden, raporttien, artikkelien ja haastatteluiden systemaattiseen analysointiin ja sen avulla voidaan tarkastella asioiden ja tapahtumien merkityksiä, yhteyksiä ja seurauksia. Sisällönanalyysi ei kuitenkaan korvaa johtopäätösten tekoa, vaan on kuvaus ilmiöstä tiivistetyssä muodossa. (Kyngäs & Vanhanen, 1999, 3–4, 10; Tuomi & Sarajärvi 2009, 103–104.) Analyysiyksiköksi valitaan yleensä joku aineiston yksikkö, esimerkiksi sana, sanayhdistelmä, lause, lausuma tai ajatuskokonaisuus (Kyngäs & Vanhanen, 1999, 5). Valitsin analysointiyksiköksi lausuman, voidakseni tarvittaessa ottaa vastauksista mukaan joko kokonaisia virkkeitä, lauseita tai pelkästään lauseenosia.

Sisällönanalyysi voidaan jaotella karkeasti kolmeen vaiheeseen, jotka ovat aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–110.) Pelkistäminen tarkoittaa sitä, että aineistosta erotellaan ja koodataan ilmaisuja, jotka oleellisesti liittyvät tutkimusongelmaan. Tämä tapahtui esittämällä aineistolle tutkimustehtävän mukaisia kysymyksiä ja erottelemalla ne lausumat jotka vaikuttivat tutkimuskysymyksieni kannalta oleellisilta. Merkitsin erotteleman lausumat numero-kirjainkoodeilla seuraavan esimerkin mukaisesti, jossa V tarkoittaa vastaajaa, ensimmäinen numero viittaa vastaajan numeroon ja toinen numero lausuman numeroon:

Credo has changed my life to be different from other people in our society and to be good or a role model to others (V5.21.) they have made my life educated (V5.22.).

Otin mukaan kaikki sellaiset lausumat, joissa katsoin vastaajan ymmärtäneen kysymyksen, ja jotka liittyivät tutkimukseni teemoihin. Kvantifioin eli analysoin laskemalla aineistoa ainoastaan muutamassa kohdassa viittaamalla siihen, kuinka moni vastaaja tietyn asian ilmaisee jollakin lausumalla. En ole kuiten-

kaan kiinnittänyt huomiota siihen, miten monta kertaa jokin asia aineistossa kaiken kaikkiaan ilmenee.

Klusterointivaiheessa pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään niiden samankaltaisuuksien ja eroavaisuuksien mukaan ja ryhmät nimetään niitä kuvaavalla käsitteellä. Näin saadaan muodostettua käsitteellistettyjä alaluokkia, jonka myötä aineisto tiivistyy yksittäisten tekijöiden sisältyessä yleisimpiin käsitteisiin. (Kynäs & Vanhanen, 1999, 5-7; Tuomi & Sarajärvi 2009, 110.) Ryhmittelyn jälkeen aloin siis miettimään jokaiselle ryhmälle sitä kuvaavaa alaluokkaa. Näin keräsin yhteen esimerkiksi naisen asemaa käsitteleviä lausumia ja muodostin lausumista alaluokan *Oikeus koulunkäyntiin* oheisen esimerkin mukaisesti.

Oikeus koulunkäyntiin:

They are not given a chance to go to school (V1.2.).

Girls are not given the opportunity to learn. (V2.1.)

while boys are after circumcision allowed to continue with their studies. (V2.6.)

Only the boys are allowed to go to school. (V1.5.)

Men are given the priority to schooling. (V2.4.)

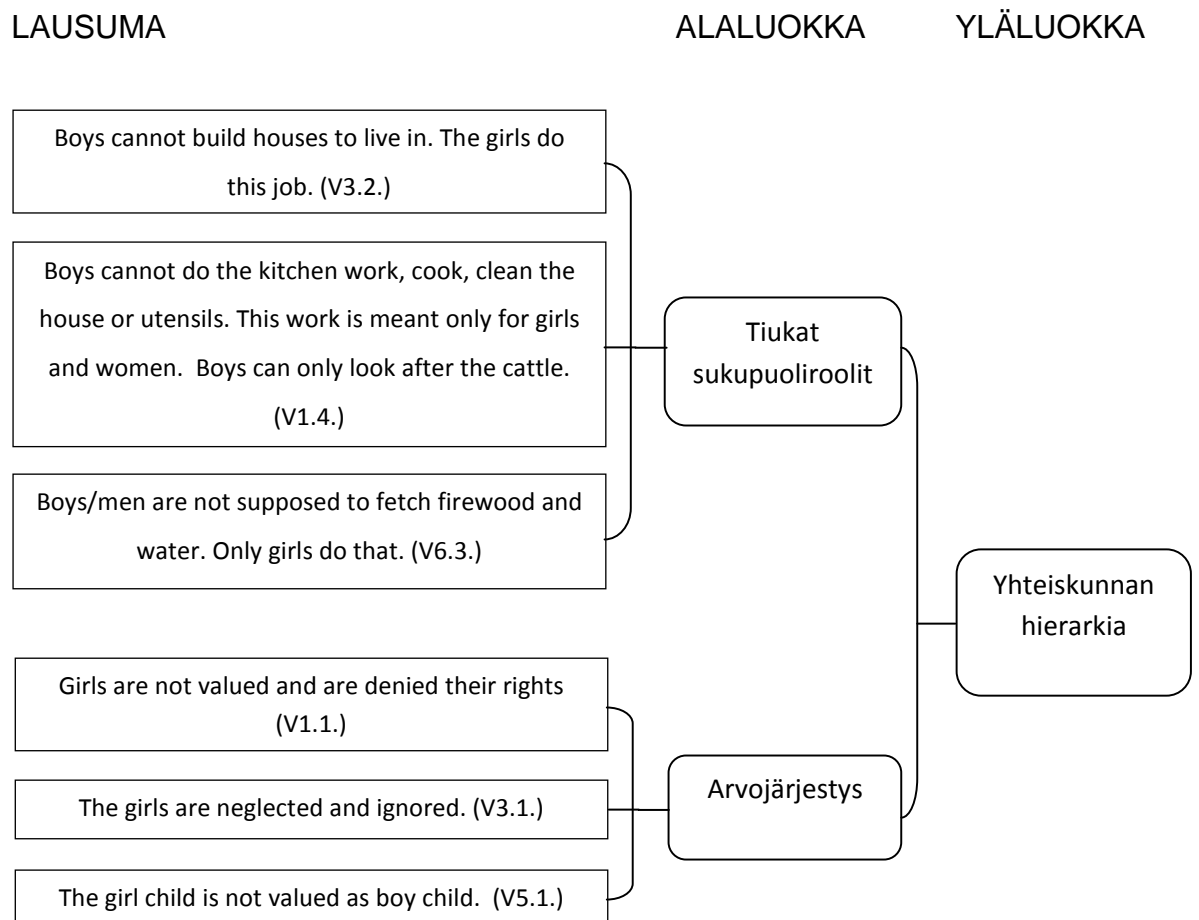
More boys are educated than girls. (V4.1.)

in our family they educate only boys (V4.2.)

Luokkien nimeäminen ja lausumien ryhmittely luokkiin oli haastava vaihe ja jouduinkin useamman kerran palamaan takaisin alkuperäiseen aineistoon tarkistamaan lausumien ja luokkien yhteensopivuutta.

Pääluokkien muodostaminen eli abstrahointi on prosessi, jossa erotetaan tutkimuksen kannalta oleellinen tieto ja valikoidun tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Abstrahointia jatketaan luokituksia yhdistelemällä niin kauan kuin se on aineiston sisällön kannalta mahdollista. Lopullinen vastaus

tutkimustehtävään saadaan yhdistelemällä luokkia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–113.) Klusterointivaiheessa saaduista alaluokista muodostin yläluokkia, joita yhdistämällä sain vastauksia tutkimuskysymyksiini. (Kuvio 1.) Ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla yläluokkia muodostui kolme, jotka yhdistin yhdeksi pääluokaksi. Toisen kysymyksen kohdalla yläluokkia muodostui kaiken kaikkiaan kuusi joista muodostui kaksi pääluokkaa. Kolmanteen kysymykseen muodostui kaksi yläluokkaa, jotka yhdistin yhdeksi pääluokaksi. Viimeiseen kysymykseen muodostui kuusi alaluokkaa, jotka yhdistin suoraan yhdeksi pääluokaksi.

Kuvio 1. Esimerkki aineiston luokittelusta

6.4 Kuvaus kyselyn vastaajista

Kyselyyni vastanneet maasaitytöt ovat ehtineet 20–22-vuoden ikään. He ovat kotoisin eteläisestä Keniasta, jonne maasaiden asutus on keskittynyt. Maasaiden perheet ovat yleensä suuria. Yksi vastaajista tulee 8-lapsisesta perheestä, kahdella vastaajalla on kuusi sisarusta ja yhdellä neljä sisarusta. Kaksi tyttöä tulee kuitenkin verrattain pienistä perheistä ja heillä on vain kaksi sisarusta. Vanhempien ammateiksi kolme ilmoittaa maanviljelyn. Arvelen, että heidän kontekstissaan maanviljely käsittää myös maasaiden perinteisen elinkeinon, eli karjan kasvattamisen. Yksi tytöistä tarkentaakin vanhempiansa olevan maanviljelijöitä, jotka kasvattavat kotieläimiä, kuten lehmiä ja vuohia.

Parents are farmers and keep domestic animals like cows and goats.

Yhden tytön molemmat vanhemmat ovat kuolleet, toisen äiti on kuollut ja kolmannen äiti on yksinhuoltaja. Kaksi vastaajaa tarkentaa vielä äitiensä olevan kotiäitejä. Neljä vastaajista on hakeutunut Credoon paettuaan kotoa kun heidät yritettiin pakottaa naimisiin.

I was forced to be married but if it was not Credo I wouldn't be here.

Naimisiinmeno olisi myös tarkoittanut heidän koulunkäyntinsä keskeytymistä. Äidin kuolema oli syynä yhden vastaajan koulunkäynnin keskeytyminen, sillä hänellä ei ollut ketään, joka olisi tukenut häntä siinä.

My mother died and because she is the one who was supporting me in my education it had to stop since I had no person to support me.

Credon suojiin he ovat päässeet paikallisen seurakunnan papin kautta, Matongon orpokodin työntekijöiden kautta tai sukulaisen tai ystävän välityksellä.

A pastor introduced me to Credo. He had mercy on me and decided to help.

I heard about Credo in Nairobi with a person who came to talk to my aunt who I was living with by then.

My uncle introduced me to it.

Kaksi tytöistä opiskelee tällä hetkellä sosiaalityöntekijöiksi ja kaksi heistä opiskelee kotitaloutta, joka on Keniassa laaja-alainen, lähinnä ravitsemusliikkeiden palvelukseen valmistava koulutus. Kaksi tytöistä opiskelee taloutta, mikä vastaa Suomen kauppakoulua.

7. TULOKSET

7.1 Kulttuuriperintö ja köyhyys tasa-arvon toteutumisen esteenä

7.1.1 Yhteisöllinen hierarkia

Kyselyyn vastanneiden tyttöjen kertomukset vahvistavat kirjallisuudesta nousevaa kuvaa kenialaisen naisen asemasta yleensä. On kuitenkin mielenkiintoista saada kosketuspintaa heidän kulttuuriinsa, yhteiskuntaansa ja elämysmaailmaansa heidän itsensä kertomana. Vastauksista ilmenee, että monimutkaisen ikäryhmäjärjestelmän lisäksi maasaiyhteisö on jakautunut tiukan hierarkkisesti myös naisten ja miesten maailmaan. Tämä ilmenee sekä työnjaossa että naisten ja miesten oikeuksissa ja velvollisuuksissa ja vaikuttaa heidän jokapäiväisessä elämässään.

Boys: fetching water, cooking, collecting firewood, they command, sitting together with mother. Girls: no talking or negotiating with father, grazing cows. "Boys cannot build houses to live in. The girls do this job.

Lausumasta ilmenee, että naisten töitä ovat veden ja polttopuiden haku, ruoanlaitto ja muu kodin huoltaminen. Heidän töihinsä kuuluu myös talojen rakentaminen. Karjan paimentaminen laidunmaille on taas yksinomaan poikien ja miesten tehtävä. Vaikka pojat saavat istua äitinsä luona, tyttärille ei ole sallittua puhutella isäänsä. Pojilla on oikeus myös määräillä.

Vastauksista ilmenee myös, että kenialaiseen tapaan poikalapset menevät maasaiyhteisön arvojärjestyksessä tyttöjen edelle. Vaikka tämä on ehkä monessa afrikkalaisessa kontekstissa itsestäänselvyys, vastaajat ovat tästä selvästi pahoillaan.

Girls are not valued and are denied their rights.

Girls are neglected and not treated well and equally.

The girl child is not valued as boy child. They take boys life so important.

Kuten lausumista ilmenee, he kokevat yksimielisesti, että heillä ei ole arvoa. Heitä laiminlyödään, kohdellaan huonosti ja heiltä kielletään myös heidän heille kuuluvat oikeutensa. Pojan elämä on tärkeämpi. Kaikki kuusi vastaajaa korostavat myös poikien etuoikeutta koulunkäyntiin, vaikka Kenian valtion lakien mukaan myös tytöillä on sekä oikeus että velvollisuus peruskoulutukseen.

Only the boys are allowed to go to school.

Girls are not given the opportunity to learn.

7.1.2 Tapaoikeus

Maasaiyhteisön hierarkiaa määrittää myös tapaoikeus, mikä osaltaan estää naisten oikeuksien toteutumista. Vastaajien mukaan maasainainen ei saa periä isänsä omaisuutta, eikä omistaa maata. Tapaoikeus säätelee myös perinteistä avioliittokäytäntöä. Pojat jatkavat ympärileikkauksen jälkeen koulunkäyntiään ja sen jälkeen etenemistään nuorista satureista vanhemmistoon. Tyttöjen on puolestaan jätettävä lapsuutensa ja aloitettava aikuiselämänsä järjestetyssä avioliitossa. Heidän suostumustaan ei kysytä, eivätkä he välttämättä ole ehtineet saavuttaa Kenian lain säätämää 16 vuoden ikääkään. Tämä ilmenee selvästi seuraavista lausumista.

Girls are supposed to be married off at an early stage while boys are after circumcision allowed to continue with their studies.

I was forced to be married.

Groopin (2006, 72) mukaan maasaiyhteisössä moniavioisuudella on ollut suuri taloudellinen ja sosiaalinen merkitys, jota myös naiset ovat arvostaneet. Mo-

niaviainen avioliitto voi nykyään olla maasaitytölle myös syy paeta kotoaan. Kuiten seuraavasta lausumasta ilmenee, myös yksi vastaajanikin yritettiin pakottaa naimisiin 40-vuotiaan miehen kolmanneksi vaimoksi. Hän ei kuitenkaan suostunut jäämään odottelemaan mitä tuleman pitää, vaan pakeni.

I was supposed to be circumcised and married off to an old man of 40 years being 3rd wife. So I could not wait for that they attempted but run.

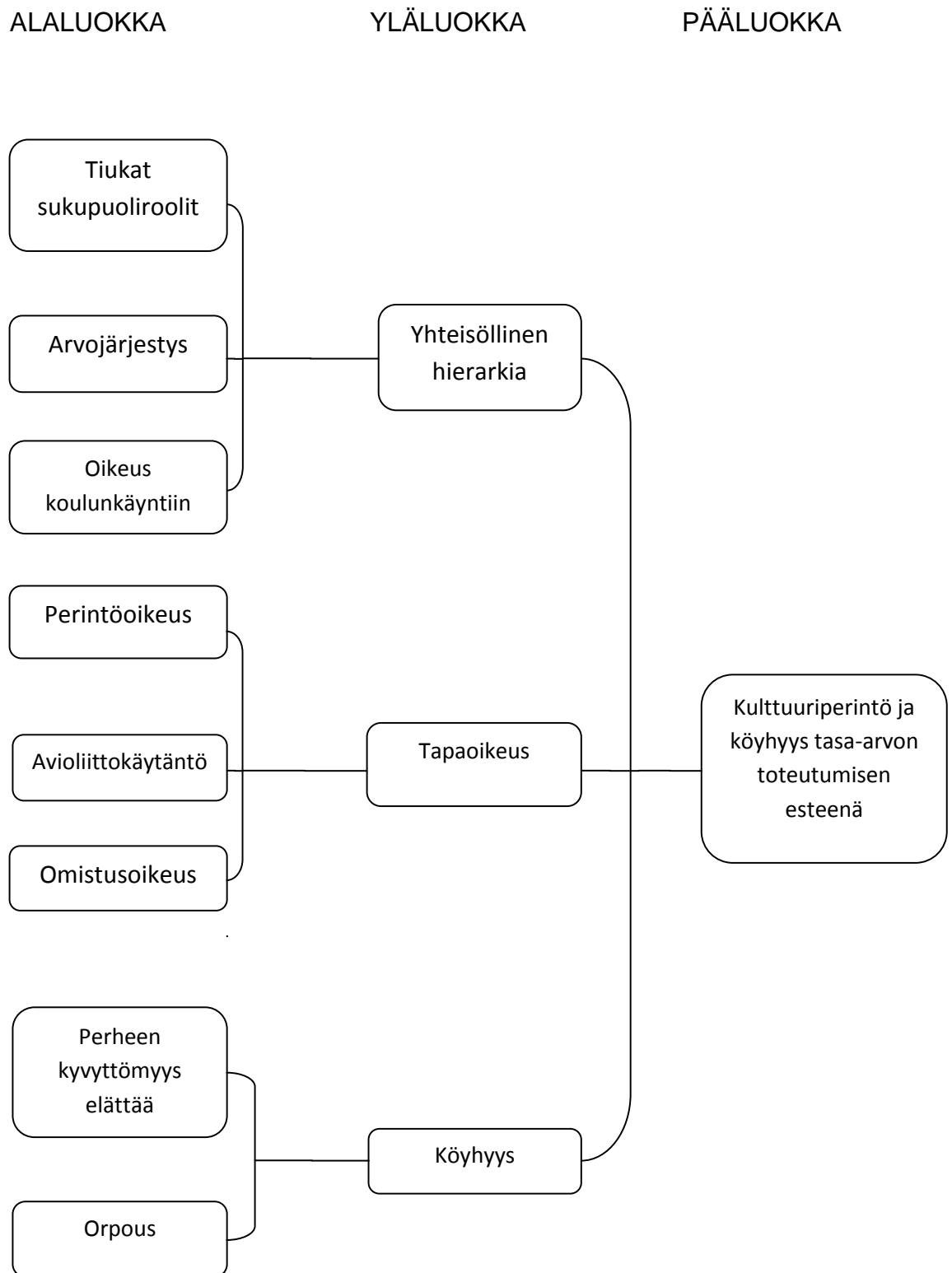
7.1.3 Köyhyys

Vastauksista ilmenee myös, että perinteiden lisäksi köyhyys on keskeinen tekijä, mikä omalta osaltaan estää lasten ja naisten oikeuksien toteutumista maasaihteisössä. Yksi vastaajista toteaaakin, että jos hän eläisi vielä perheensä parissa, hänet olisi naitettu pois. Vanhemmilla ei olisi ollut varaa maksaa koulunkäyntimaksuja tai vuokraa tai antaa taskurahaa elämiseen.

I could be in my family married off because my parents could not have been able to raise money to pay my school fees, rent and giving me pocket money.

Jos perheellä ei ole varaa elättää ja kouluttaa kaikkia lapsiaan peruskoulun jälkeen, on selvää, että patriarkaalisessa yhteiskunnassa pojat koulutetaan ja tytöt naitetaan perinteisten tapojen mukaisesti. Tilanne on entistä vaikeampi, jos jompikumpi vanhemmista tai molemmat vanhemmat ovat kuolleet. Yksi vastaajista toteaa, että äitinsä kuoltuaan hänen täytyi lopettaa koulunkäynti, sillä hänen lisäksi kukaan muu ei halunnut auttaa häntä siinä.

My mother died and because she is the one who was supporting me in my education it had to stop since I had no person to support me.

Kuvio 2. Maasainasten asemaa ja elämäntilannetta kuvaavat luokat.

7.2. Yksilön hädästä yhteiskunnalliseen muutokseen

7.2.1 Edellytykset omaan elämään

Aivan keskeiseen asemaan aineistossa nousee Credon välittämä karitatiivinen, yksilöllinen, välitön ja kokonaisvaltainen auttaminen. Credon kautta tytöt ovat välttyneet pakkoavioliitolta, heidän perustoimeentulostaan huolehditaan ja he ovat saaneet mahdollisuuden jatkaa koulunkäyntiään. Nämä asiat toistuvat jokaisessa vastaanottamassani kyselyssä samansuuntaisesti, kuten seuraavista lausumista ilmenee.

Credo has paid my school fees and my living and also for medical attention.

I get support from Finnish sponsors who pay for my school fees and upkeep.

Kysellessäni kohderyhmältäni yksityiskohtaisemmin heidän odotuksistaan, sekä Credon kautta saamistaan mahdollisuuksista, tärkeimmäksi asiaksi nousee nimenomaan koulunkäynti.

My expectation to Credo is to help me until I finish my studies. I have opportunity to go to school.

He näkevät koulunkäynnin antavan heille mahdollisuuden saada aikuistuttuaan työtä ja sen kautta mahdollisuuden itsenäiseen elämään. Tämä ei olisi ollut mahdollista ilman Credon väliintuloa auttaessa heitä pakenemaan järjestettyä avioliittoa tai ottaessa heidät suojiinsa orpokodista. Kuten alla olevista lausumista ilmenee, he ovat varmoja siitä, että koulun sijasta he olisivat jo naimissa, useamman lapsen äitejä ja heidän toimeentulonsa olisi epävarmaa.

By now I was to be married.

But what am sure of is that I could not be educated.

I would not have had a job and not the husband I was supposed to marry either.

I would have many children and a terrible life.

7.2.2 Sosiaalisen ja henkisen tuen merkitys

Kokonaisvaltaiseen auttamiseen kuuluu myös yksilön sosiaalisista ja henkisistä tarpeista huolehtiminen. Aineistosta ilmenee, että tytöille tarjottu sosiaalinen tuki on tärkeää. Vastaajat pitävät todella merkittävänä yhteisiä kokoontumisia, jolloin he voivat tavata toisiaan, saada uusia ystäviä, pääsevät matkustamaan uusiin paikkoihin ja osallistumaan raamattuleirille, tai seminaareihin ja työpajoihin kuten he itse asian ilmaisevat:

Credo organize seminars/workshops.

They pay us trips to go to various parts of the country.

Meeting new friends during seminar.

Credon tavoitteena on seurata tyttöjen opintojen edistymistä ja mahdollisia vaikeuksia tai lisäopetuksen tarvetta. Yksi vastaajista kokee saaneensa apua tulevaisuuden suunnitteluunsa opintojen suunnittelun kautta. Muuten opintojen seuranta tai ohjaus ei kuitenkaan nouse merkittävästi esille aineistossani. Yksi vastaaja mainitsee kuitenkin, että Credosta vastaava suomalainen lähetystyöntekijä on ehdottanut kursseja mitä suorittaa: Yksi vastaajista kokee myös, ettei ole juurikaan saanut sosiaalista tukea opintojen ohjauksen tai muunlaisen tulevaisuuden suunnittelun muodossa.

--- helps me to plan my future through education.

She gave me some courses to choice on what to do.

Yhteisen toiminnan järjestämisen lisäksi merkittävää on Credon pyrkimys sovittaa tyttöjen ja heidän vanhempiensa välejä. Lausumasta ilmenee, että Credo

rohkaisee tyttöjä antamaan anteeksi vanhemmilleen ja unohtamaan heidän tekonsa. Credo rohkaisee tyttöjä myös rukoilemaan perheensä puolesta. Kaikki vastaajat kokevat, että Credolla on ollut positiivinen vaikutus heidän perhesuhteisiinsa. Yksi vastaajista kertoo myös perheen iloitsevan Credon antamasta avusta. Vastaajien joukossa on kuitenkin myös niitä, joiden välit kotiin ovat huonot. Yksi vastaajista kertookin etteivät hänen vanhemmat vielääkään osoita hänelle rakkautta, koska hän kieltäytyi menemästä naimisiin heidän tahtonsa mukaan. Siitäkin huolimatta Credon yritykset auttaa välien korjaantumiseen koetaan merkitykselliseksi.

Credo encourages me to forgive my parents and forget what they did. They tell me to love and pray for my family.

They still do not love since I refused to get married as they wanted.

Credo has really helped me to improve my relationship with my parents and family in general.

Raamattuleirien ja yhteisten kokoontumisten kautta Credo tarjoaa rakennusaineita myös heidän hengelliseen kasvuunsa Jumalan sanan kuuleminen ja oppiminen nähdään mahdollisuutena, joka on heille Credon kautta annettu. Aineistosta nousee esiin, että uskontokasvatuksella on myös pastoraalinen eli sielunhoidollinen merkitys. Jumalan sanan tutkiminen auttaa saavuttamaan myös mielenrauhan.

They educate me through spiritual.

I have many opportunity eg sharing the word of God with them.

Credo helps me to have a settled mind through teaching about God.

Raamattuleirit ja yhteiset kokoontumiset tarjoavat myös mahdollisuuden vertaistukeen hyvin merkittävällä tavalla. He kokevat olevansa toistensa kanssa yhtä perhettä ja etteivät he ole kokemustensa kanssa yksin, kuten seuraavista lausumista ilmenee. Jakamalla yhdessä kokemuksiaan he voivat myös helpommin päästää irti menneisyydestään.

Credo really changed my life through the seminars. They bring us together as one family.

When we meet together during holidays and we discuss with others who are above me in education and those who are lower at least I feel that am not the only one who have come far and through ups and downs of this life.

Through sharing our views it encourage us more to avoid thinking of the passed.

Keskinäisen yhteenkuuluvuuden lisäksi tytöt kokevat, että Credo ylipäänsä on heidän uusi perheensä tai sijaisvanhempansa. Kuten seuraavista lausumista ilmenee, muutamat vastaajat kutsuivat Credoä konkreettisesti vanhemmakseen, äidikseen ja isäkseen. Aineistosta nousee esille myös henkilökohtaisen suhteen merkitys lähetystyöntekijään ymmärtäväisenä äitihahmona, joka neuvoo ja ohjaa.

Credo itself is my parent.

But the Credo is my father and mother.

--- is a very understanding mother who really understand me and corrects me whenever I went astray.

7.2.3 Vaikutus yhteiskuntaan

Yksilöllisen auttamisen kautta lähetystyöllä on myös merkittävä sosiaalinen ulottuvuus. Vaikka maasait eivät helposti hyväksykään uudistuksia, on maasaittyttöjen aseman parantamiseksi tehdyn työn kautta havaittavissa muutoksia myös yhteiskunnallisella tasolla. Credo rohkaisee tyttöjä toimimaan roolimalleina omissa perheissään ja omassa yhteisössään. He kokevatkin olevassa ainutlaatuisessa asemassa ollessaan yhteisönsä ensimmäisiä ja ainoita tyttöjä, joita ei ole ympärileikattu ja ovat jatkaneet kouluttautumistaan, kuten seuraavista lausumista ilmenee:

I'm very unique because all my other sisters are circumcised and as the lastborn I'm not.

I'm the only educated girl.

Heidän kauttaan yhteiskunnan asenteet ovat alkaneet muuttumaan suopeammaksi tyttöjen koulunkäynnin suhteen. Kuten eräs vastaaja toteaa, Credon toiminta on muuttanut maasaiyhteisöä kouluttamaan tyttöjä.

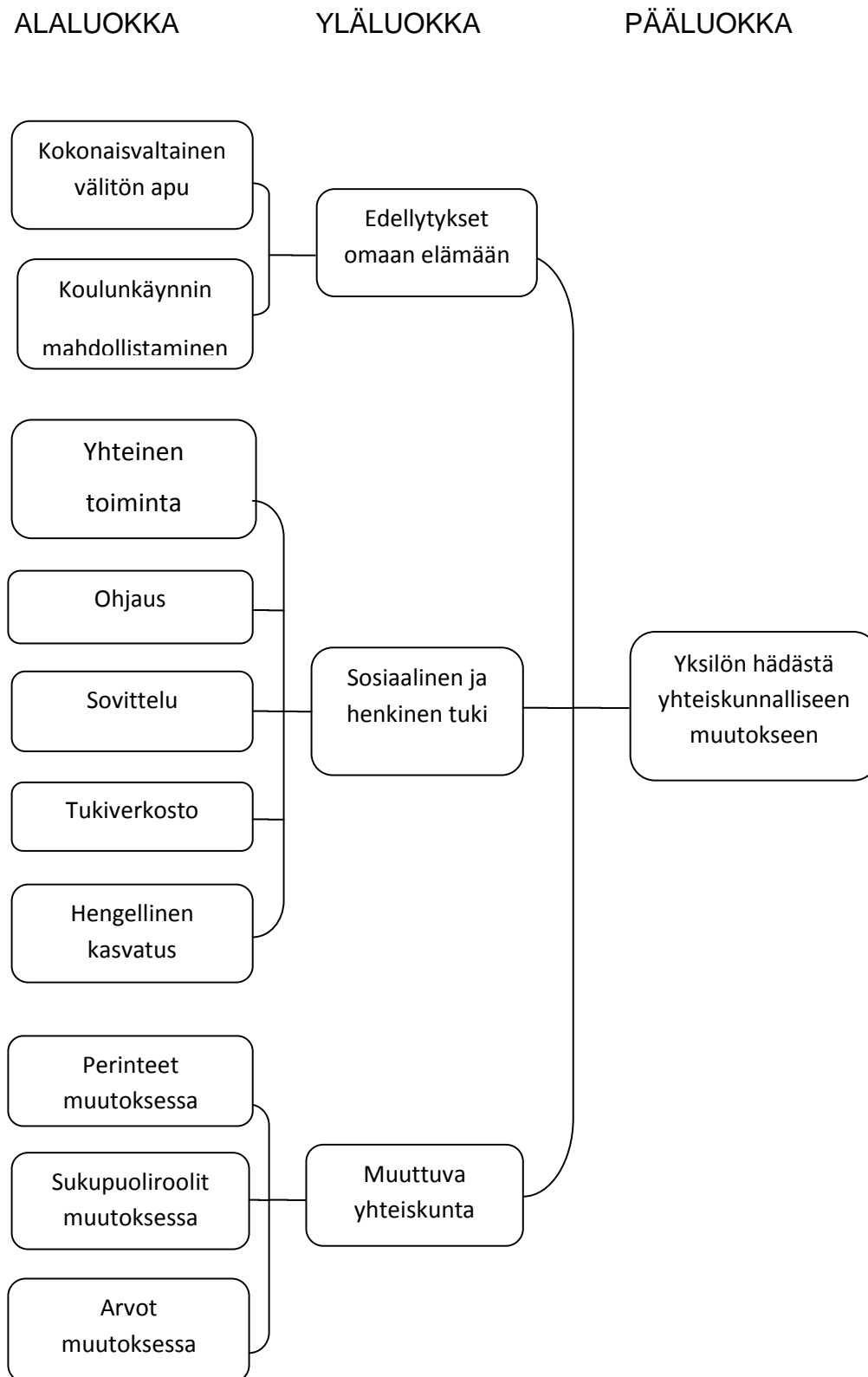
It has changed my society to educate girls.

Miesten ja naisten roolit ja perinteinen työnjakokin on muutoksessa. Miehet alkavat ottaa osaa naisten töihin ja päinvastoin. Ainakaan kouluja käyvän tytön ei enää samalla tavalla odoteta tarttuvan perinteisiin askareisiin. Koulutettu tyttö on myös nousemassa uudenlaiseen asemaan perheen elättäjänä ja johon perhe turvautuu.

Nowadays things are changing because no work for men and women, all are the same.

As the times are improving this kind of habit of women building houses is ceasing and like me am still studying. I have no this time to go home and do this kind of work.

My family depend only on me because I'm the only educated girl.

Kuvio 3. Vastaajien saaman avun henkilökohtaista ja yhteiskunnallista merkitystä kuvaavat luokat.

7.3 Uskoa, toivoa ja voimaantumista

7.3.1 Elämän mielekkyys ja tarkoituksenmukaisuus

Aineistosta nousee vahvasti esiin myös tyttöjen elämän järjestyminen ja selkiintyminen. He kokevat elämänsä mielekkääksi ja että ongelmat ovat poistuneet. Ilman Credon apua asiat olisivat toisin. Eräs vastaajista toteaa, että hänen elämänsä olisi muuten ollut ihan solmussa. He kokevat nyt saaneensa elämällensä tarkoituksen, kuten seuraavista lausumista myös ilmenee:

My life is good.

Credo helped me to solve my problems.

My life would be in a mess.

Credo has given a meaning to my life.

Elämän kokonaisvaltaiseen mielekkyyteen voi vaikuttaa myös vahva usko. Credo on toimintansa kautta vaikuttanut usean vastaajan henkilökohtaisen uskon vahvistumiseen. Usko on vahvistunut Credon antaman opetuksen kautta. Eräs vastaajista toteaa, että hänen heikko uskonsa oli Credoon tulon jälkeen muuttunut kokonaisvaltaiseksi. Uskolla koetaan myös oleva elämälle käännteentekevä merkitys.

My faith has grown strong through the teachings I get from Credo.

When I join Credo I was not a serious Christian but the moment I got an opportunity to join Credo I fully declared my life to Jesus.

It has really changed my life especially in my world of spirit.

Elämän järjestyksen ja uskon vahvistumisen lisäksi tytöt kokevat myös maailmankuvansa ja elinpiirinsä laajentuneen, kuten seuraavasta lausumasta ilmenee:

My lifestyle has changed and now I can be able to interact with modern people in this modern country.

7.3.2 Voimaantuminen

Toinen vahva aineistosta nouseva teema on tyttöjen henkilökohtainen eheytyminen ja voimaantuminen sekä naisen roolissa että maasaina. Paitsi että heidän asemansa on koulutuksen ja sovittelun kautta konkreettisesti parantunut, he näkevät myös itse itsensä toisin, kuten seuraavasta lausumasta käy ilmi.

It has changed my view as a Maasai girl.

He kertovat nyt olevansa tietoisia oikeuksistaan, joihin kuuluvat oikeus elämään, oikeus vanhempiensa rakkauteen, oikeus koulutukseen ja oikeus oppia Jumalan sanaa. He tiedostavat olevansa yhtä kykeneväisiä ja arvokkaita sekä suhteessa miehiin että Jumalan edessä, mitä seuraavat lausumat vahvasti ilmentävät. Tasavertaisuuteen kuuluu myös toinen toisensa arvostaminen

Credo makes me realize that I have a right to live, right to education, to parental love.

Now I know that I have a right to education and a right to get teachings about God. Have learnt that what a man can do a woman can do better.

Credo has enabled me to know that a woman is not only giving birth, washing utensils, looking for firewood but it has empower me made me feel that despite all difficulties up's and down everybody is equal in God's site.

We are all created in God's image and we should appreciate each other.

Uusien mahdollisuuksien ja voimaantumisen myötä vastaajille on kasvanut myös vahva usko omiin mahdollisuuksiin. He uskovat, että muutaman vuoden sisällä he ovat päässeet pitkälle opinnoissaan, jopa suorittaneet ammatillisen

loppututkinnon. He uskovat myös mahdollisuuksiinsa saada työpaikka ja ansaita oman toimeentulonsa.

I will be very far with all my education.

I have completed my degree course.

I believe God will bless me with a nice job.

By that time I will be having my own money.

Lisäksi aineistosta nousee esille tyttöjen vahva usko hyvään tulevaisuuteen ja että elämä tulee ratkaisevalla tavalla muuttumaan. He uskovat myös saavuttavansa hyvän aseman sekä tavoitteidensa ja unelmiensa toteutumiseen.

I have a strong faith that my future will be very good.

I think my life will not be the same again.

I will be somebody who is important in life.

I will be able to achieve my dreams and goals.

7.3.3 Vahvat siteet omaan yhteisöön

Eräs tyypillisimmistä piirteistä afrikkalaisissa kulttuureissa on heidän vahvat siteensä perheeseen, sukuun ja etniseen yhteisöön. Tämä seikka nousee myös esiin aineistostani. Vaikka viisi kyselyyn vastanneista tytöistä ovatkin paenneet kotoaan ja he kaikki vastustavat oman kulttuurinsa perinteitä, he eivät kuitenkaan ole katkaisseet välejänsä omaan yhteisöönsä. Päinvastoin, he suunnittelevat hyvin päämäärätietoisesti palaavansa kotiseuduilleen auttamaan muita kaltaisiaan vaikeuksissa olevia tyttöjä. Seuraavat lausumat kuvaavat heidän suunnitelmiaan ansaita oman toimeentulonsa, jotta he voisivat taloudellisesti avustaa toisia maasaittyttöjä vastaavassa tilanteessa. Myös tuleva ammatti mahdollistaa auttamisen. Osa vastaajista toteaaakin jo olevansa roolimalleja omassa perheessään ja yhteisössään.

And when I get money I'll also like to sponsor many Maasai ladies who are suffering from the same problem I had.

I love this because my profession will allow me to help other girls.

It has affected me positively whereby it has made me a role model in my family.

Credo has changed my life to be different from other people in our society and to be good or a role model to others.

Kaikesta tapahtuneesta huolimatta he kantavat myös huolta ja vastuuta perheestään, mikä ilmenee seuraavista lausumista.

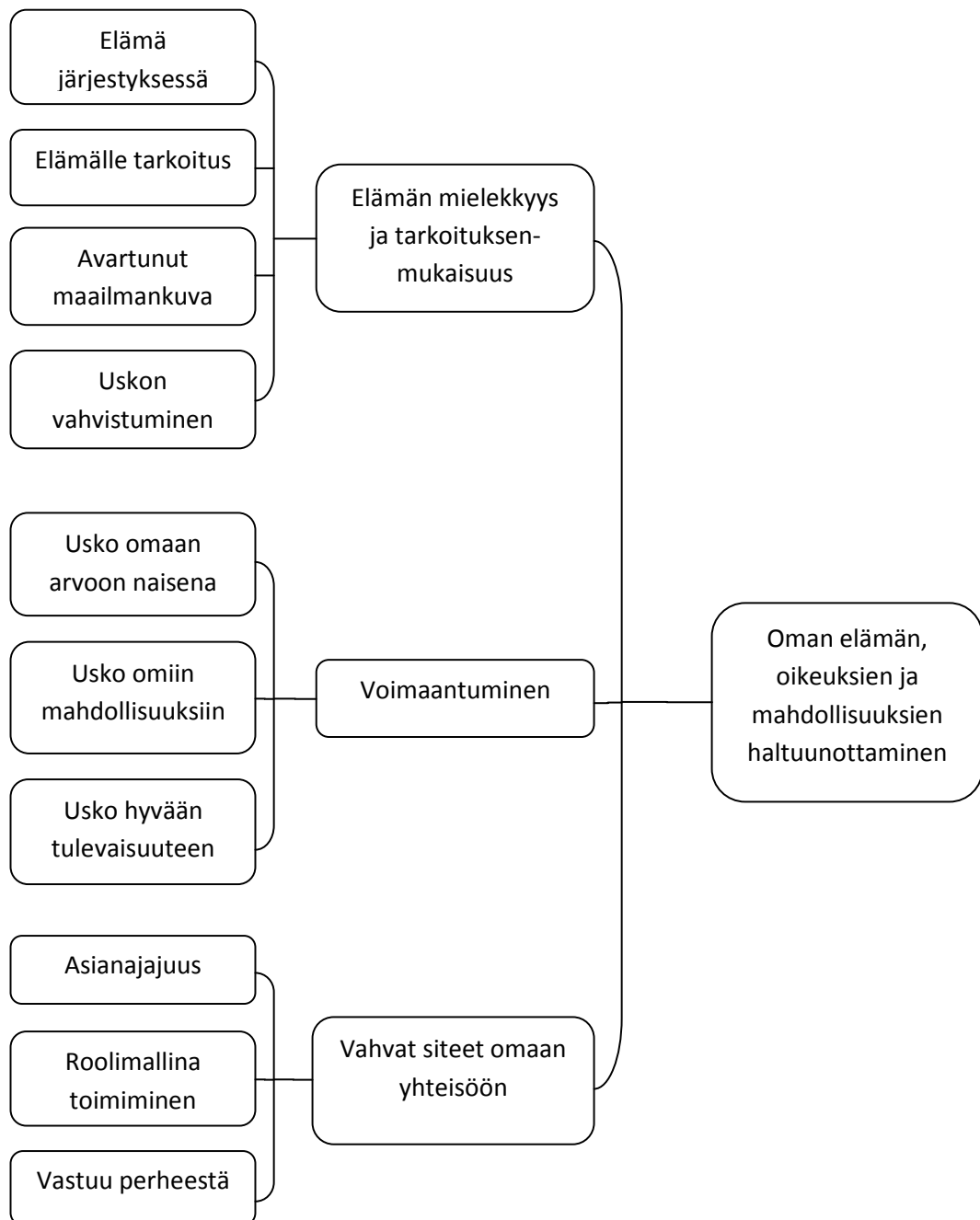
My problem is that my family depend only on me.

And my young one need my help so am worried if God can give my a stable job to support my family.

ALALUOKKA

YLÄLUOKKA

PÄÄLUOKKA

Kuvio 4. Credon merkitystä elämänhallintaan ja voimaantumiseen kuvaavat luokat.

7.4 Lähetystyön ja kansainvälisen diakonian haasteita

7.4.1 Haasteita resurssien kohdentamiselle ja työn kehittämiseksi

Vaikka aineistoani leimaa huojennus, tyytyväisyys ja toiveikkuus, ovat tytöt Credon suojissakin haavoittuvaisessa asemassa. Riittämättömän sosiaalisen ja henkisen tuen lisäksi aineistosta nousee selvästi esille heidän kokemansa toimeentulon niukkuus. Vaikka koulumaksut ja asuminen on turvattu, on heidän vaikea selviytyä jokapäiväisistä menoistaan. He toteavat, että rahat eivät tahdo riittää varsinkaan kenkiin ja vaatteisiin. Tämä asettaa haasteita sekä Sley'n varainhankinnalle että resurssien hyödyntämiselle mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Some of us don't have enough money to buy things like clothes and shoes and other basic needs.

Keskeisimmälle sijalle aineistosta nousee kuitenkin vastaajien huoli tuen jatkumisesta. Heitä huolestuttaa Credon tulevaisuus ja sen rinnalla heidän oma tulevaisuutensa opintojen suhteen. Heitä vaivaa myös epävarmuus siitä, että kuinka pitkään Credolla on mahdollisuus tukea heitä ja heidän koulunkäyntiään. Tämä ilmenee seuraavista lausumista:

My one of my most fear is that if Credo collapse now who will take care of my study

I still need time and support to continue with my education.

Since I'm still learning I need your help to go through this life.

I would want to join university do my degree.

I want to study up to university level so I need your help.

Kuten lausumista myös käy ilmi, he toivovat lisää aikaa ja tukea koulunkäynnin loppuun saattamiseksi. Heidän toivomuksenaan on saada tukea siihen asti, että he ovat saaneet korkeakoulututkinnon suoritetuksi.

Toinen merkittävä aineistosta nouseva huolenaihe on heidän kohtalonsa koulun päätyttyä. Vastaaajia mietityttää, että kuka huolehtisi heistä siihen saakka kunnes he ovat saaneet työpaikan. He toivovat myös saavansa apua työpaikan löytämisessä valmistumisensa jälkeen.

I feel there would be some problems if I won't be supported even after my school till I get a job.

Supporting us to get job after school.

Yes like supporting us the Maasai girls to get job after school because some of us after school don't get any job and ending up suffering for a long time.

Nämä ovat relevantteja huolenaiheita maassa, joissa naisten syrjintä työmarkkinoilla on tavallista. Naisten aseman parantaminen työmarkkinoilla ja naisten työllistymisen tukeminen ovat haasteita myös lähetys- ja kansainväliselle diakoniatyölle.

7.4.2 Kontekstista nousevia haasteita

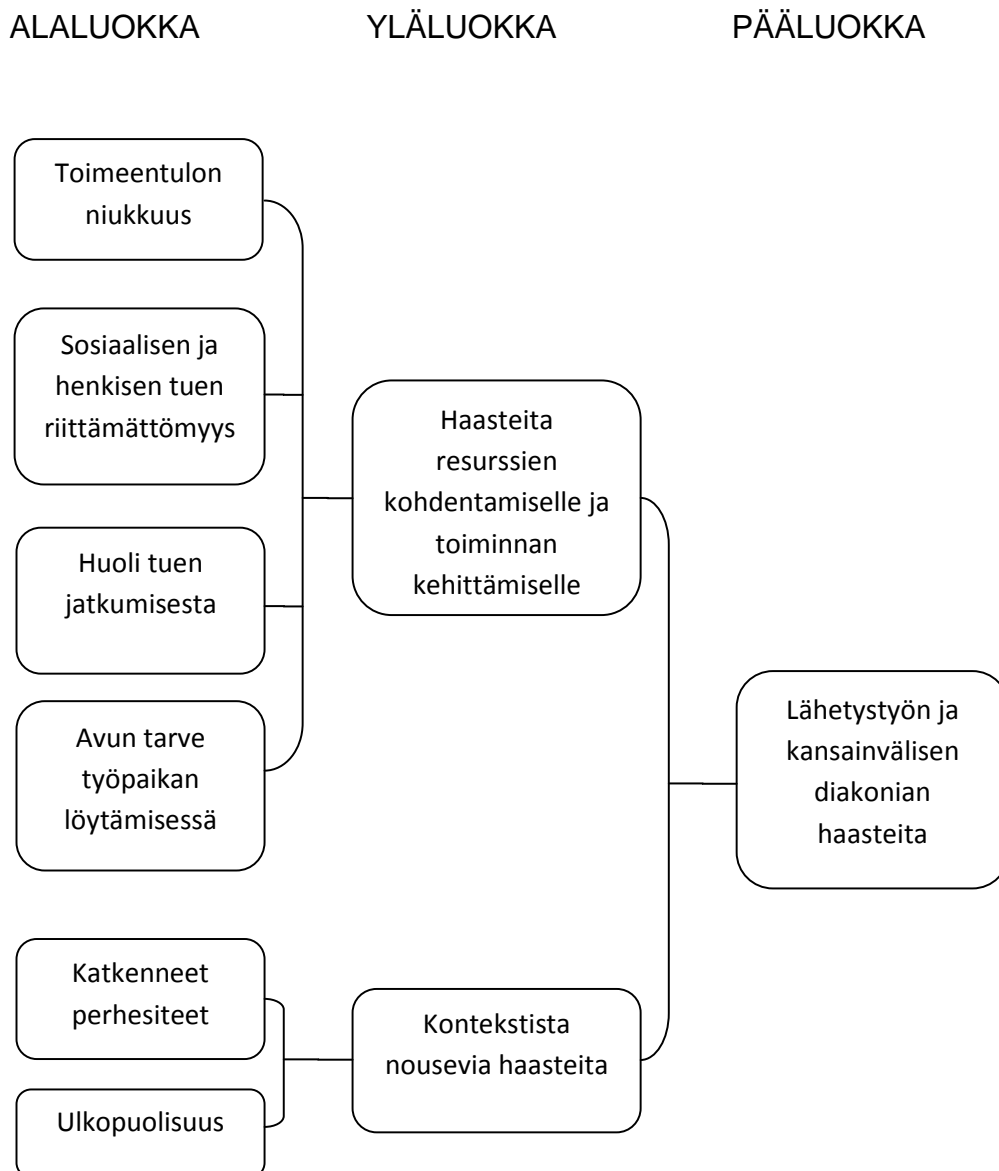
Pyrkiessään puuttumaan maasaiyhteisöstä itsestään nouseviin epäkohtiin, Credon toiminta on hyvin kontekstilähtöistä. Sovittelutyö ja vertaistuen mahdollistaminen huomioi myös afrikkalaisille kulttuureille ominaisen yhteisöllisyyden voimavarana ja vaikutuskeinona. Aineistosta ilmenee kuitenkin, että maasaiden kulttuuriperinteiden ja kristinuskon arvojen yhteentörmäys haastavat lähetystyötä edelleen. Leimautuminen oman yhteisön silmissä ja

ulkopuolisuus mietityttää tyttöjä. Myös katkenneet perhesiteet kaihertavat mieltä ja vaativat työstämistä, kuten seuraavista lausumista ilmenee:

Although at time I feel like am being stigmatized because people look down upon me because am not circumcised and they don't take me as one amongst them.

Biggest worry is my relationship with my parents. They still do not love since I refused to get married as they wanted. But I pray hard that one day they will love me back.

Kuvio 5. Lähetystyön ja kansainvälisen diakonian haasteita kuvaavat luokat.

7.5 Jumalan lähettämänä siellä missä hätä on suurin

Lähetystyöstä on esitetty paljon erilaisia ja keskenään ristiriitaisia mielipiteitä. Toisaalta lähetystyötä puolustellaan kansankielten ja kulttuurien suojelijana ja toisaalta syytetään kulttuurimurhista. Kirkkojen, lähetysseurojen ja kehitysapu-järjestöjen työtä on myös luonnehdittu tehottomaksi ja jopa ihmisarvoa alenta-

vaksi. Siksi on mielekästä ja myös relevanttia antaa ääni myös niiden henkilöiden tai ryhmien mielipiteille, joita lähetystyö on merkittäväällä tavalla koskettanut. Huolimatta siitä, että kyselyni vastaajat kaipaavat enemmän käytännön tukea ja ovat myös huolissaan tuen jatkuvuudesta tulevaisuudessa, he ovat yksimielisesti sitä mieltä, että lähetystyö on hyvää työtä. He lausuvat siitä varauksettomat kiitokset. He ilmaisevat myös syvää kiitollisuutta Jumalaa kohtaan.

Missionary work is wonderful.

I really thank Credo.

I thank God for Credo.

I love God for all he has done in my life through Credo.

Osansa kiitoksista saa myös Credon vastaava lähetystyöntekijä, sekä ne kirkon työntekijät, jotka ovat auttaneet pääsemään mukaan Credoon ja tukeneet hengellisesti. Yksi vastaajista ilmaisee myös henkilökohtaisen kiitoksen minulle siitä, että olen tutkijana kiinnostunut heidän tilanteestaan ja Credo-projektista.

Diakoniassa toteutuu kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. Myös tämä aspekti nousee vahvasti esiin. Credo on tullut apuun silloin kuin ketään muuta auttajaa ei ole ollut, kuten seuraavista lausumista käy ilmi.

I don't have any otherwise or anybody to help.

The only support I got is from Credo.

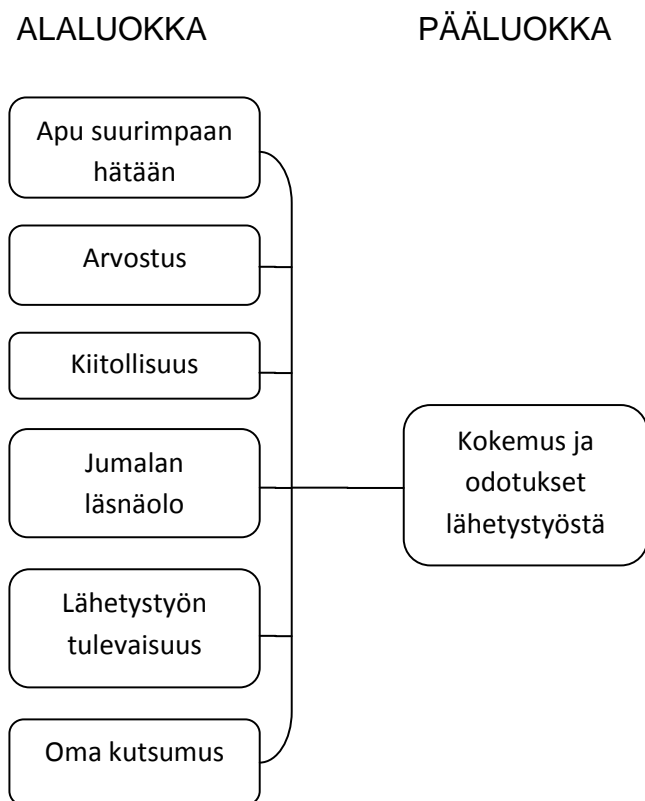
Aineistosta nousee esiin myös odotukset ja toiveet lähetystyön jatkumisesta ja laajentumisesta tulevaisuudessakin, että kärsivät ja puutteenalaiset saisivat avun. Lähetystyölle toivotaan myös Jumalan siunausta. Lisäksi lähetystyö nähdään Jumalan työnä. Ilman Jumalaa lähetystyö ei menestyisi, mikä myös ilmenee seuraavista lausumista. Erään vastaajan lausumasta ilmenee myös oivallus omasta lähetyskutsumuksesta.

May God bless their work as they continue to help the needy and we encourage them to continue with the same spirit.

May God bless them and expand their territory to reach many more who are still suffering.

It's working for God. If it were not God missionary work could not be successful.

If given opportunity would travel all over to preach to people goodness of our God.

Kuvio 6. Lähetystyöstä saatuja kokemuksia ja odotuksia kuvaavat luokat.

8. POHDINTAA

8.1 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tutkimustulokset antavat aihetta seuraaviin johtopäätöksiin:

1. Maasainaisen asema on huono, mikä johtuu yhteiskunnallisista ja kulttuurisista tekijöistä, mutta myös köyhyydestä.
2. Lähetystyön kautta pystytään vaikuttamaan heikommassa asemassa olevien yksilöiden asemaan ja voimaannuttamaan heitä sekä henkilökohtaisella että yhteiskunnallisella tasolla.
3. Lähetystyön haasteita ovat niukat taloudelliset resurssit sekä sosiaalisen tuen että kulttuurien välisen vuoropuhelun kehittäminen edelleen.
4. Lähetystyön kautta apua saaneet kokevat lähetystyön hyvin merkitykselliseksi heidän elämässään. Lähetystyö koetaan myös ihmisten kautta tapahtuvaksi jumalalliseksi väliintuloksi.

Kyselyni vastaajat kokevat, että maasaiyhteisössä tyttöjen ja naisten asema on huono. Kenian lainsäädäntö takaa miehille ja naisille monessa suhteessa yhtäläiset oikeudet ja naisten asemaa on pyritty vahvistamaan allekirjoittamalla erilaisia kansainvälisiä sopimuksia. Maasaiden omat perinteet ja niitä määrittelevä tapaoikeus ovat kuitenkin useimmiten tasa-arvon esteenä. Vastaajat toteavat, ettei heillä ole arvoa, eikä oikeuksia omaan elämäänsä. Mies on yhteisön arvostetussa järjestyksessä joka suhteessa etusijalla. Ympärileikkaus ja avioliitto ovat maasaitylle ehdottomuus, sillä naimatonta ja ympärileikkaamatonta naista pidetään hylkiönä. Naimisiinmeno merkitsee käytännössä koulunkäynnin keskeyttämistä ja perheen perustamista.

Lähetystyöllä on merkittävä vaikutus Credo-ohjelmaan osallistuneiden maasai-tyttöjen elämässä. Credon kautta he ovat välttyneet vanhempien suunnittelelmalta pakkoavioliitolta ja päässeet takaisin kouluun. Credon toiminnassa korostuu nimenomaan diakonia. Tyttöjä tuetaan kokonaisvaltaisella tavalla taloudellisesti, sosiaalisesti ja henkisesti. Merkityksellisimpänä apuna vastaajat pitävät koulunkäynnin mahdollistamista, sillä se on avain heidän oikeuksiensa toteutumiseksi ja itsenäisyytensä säilyttämiseksi tulevaisuudessakin. Erityisen merkittäväksi vastaajat kokevat myös mahdollisuuden saada toisiltaan vertaistukea ja tuntoa yhteenkuuluvuutta.

Karitatiivisesta yksilön hädän kohtaamisesta nousee myös diakonian ja lähetystyön yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Asettumalla tyttöjen puolelle ja vahvistamalla heidän omia valmiuksiaan ja kykyjään puolustaa asemaansa, pystytään vaikuttamaan myös epätasa-arvoa ja sortoa ylläpitäviin yhteisön ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Maasaiyhteisössäkin on jo havaittavissa arvojen ja asenteiden muutosta. Tiukat sukupuoliroolit, esimerkiksi jokapäiväisissä askareissa, ovat murtumassa ja tyttöjen koulunkäyntiinkin aletaan vähitellen suhtautua myönteisemmin. Näin diakonialla ja lähetystyöllä on myös poliittinen ulottuvuus. Köyhyys on kuitenkin perinteiden ja tapaoikeuden lisäksi vielä muutosta hidastava tekijä. Ilmaisen peruskoulun jälkeen perheillä ei ole varaa jatkokouluttaa tyttäriään.

Credon toiminnalle keskeistä on myös kasvatuksellisuus ja hengellinen matkakumppanuus. Kyselyn vastaajat ovat tietoisia omasta arvostaan tyttöinä ja naisina. He uskovat omiin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa ja ovat vahvoja uskossa. He ovat myös hyvin toiveikkaita tulevaisuutensa suhteen.

Kyselyni vastaajat ovat todella onnellisia ja tyytyväisiä Credon kautta saamiinsa mahdollisuuksiin. He ovat kiitollisia siitä että Jumala on Credon kautta puuttunut heidän elämäänsä. He toivoisivat kuitenkin vieläkin tehostetumpaa taloudellista, sosiaalista ja henkistä tukea. Erityisesti heitä mietityttää, että olisiko mahdollista että Credon apu jatkuisi vielä koulun jälkeen kunnes työpaikka löytyy tai että Credo auttaisi heitä työmarkkinoille sijoittumisessa. Lähetystyöstä he ovat yksimielisesti sitä mieltä, että se on hyvää työtä. Lähetystyössä on itse Jumala läs-

nä, sillä muuten se ei olisi menestyksekkästä. Toivomus on, että lähetys saisi jatkua ja laajentua vielä tulevaisuudessakin.

8.2 Tulosten pohdintaa ja lähetystyön kriittistä tarkastelua

Kun lähdin tekemään tätä opinnäytetyötä mieltäni vaivasi lähetystyöstä esitetyt kriittiset mielipiteet. Onko lähetystyö oikein? Alistetaanko sillä ihmisiä ja tuhoaan kulttuureja? Meneekö kehitysapu varmasti perille? Miten tulevana kirkon työntekijänä tai kansainvälisissä toimivana sosiaalialan ammattilaisena vastaisin näihin kysymyksiin?

Maasaiyhteisön kulttuuriperinteet ja yhteiskunnallinen arvojärjestys ovat muutoskessa. Tähän on Credo ollut osaltaan vaikuttamassa. Tämän voisi tietysti tulkita etnosentriseksi, länsimaisen kulttuurin väkisin istuttamiseksi afrikkalaiseen viitekehykseen ja alkuperäiskulttuurin tuhoamiseksi. Credo pyrkii kuitenkin vaikuttamaan niihin kulttuurin osa-alueisiin, jotka myös maasaiyhteisön sisällä koetaan epäinhimillisiksi, eivätkä palvele enää yhteisöä samalla tavalla kuin joskus ennen. Kulttuurihan on syntynyt palvelemaan ihmistä tiettyä tarkoitusta varten. Sen vuoksi olosuhteiden muuttuessa myös kulttuuri muuttuu ja luo koko ajan uusia muotoja ja tulkintoja. Näin on käynyt myös suomalaiselle kulttuurille. Meidän oma kulttuurimme ei ole sama kuin 50, 100 tai 150 vuotta sitten, emmekä haluaisikaan sen olevan. Siitä huolimatta olemme säilyttäneet omat suomalaiset kulttuuriset erityispiirteemme ja erotumme muista eurooppalaisista, jopa pohjoismaisista, kansoista. Kulttuuri syntyy myös vuorovaikutuksessa muiden kansojen kanssa. Keniassakin elää monta kulttuuria ja uskontoa rinta rinnan. Ne ovat varmasti ottaneet vaikutteita myös toinen toiseltaan, eikä pelkästään eurooppalaisilta lähetysaarnailta. Apostolisen ajan kristinuskon leviäminen Afrikan mantereelle Etiopiaan on myös osoitus siitä, ettei Afrikka ole kristinuskolle täysin vierasta maaperää.

Halusin antaa mahdollisuuden myös vastaajilleni pohtia Credon vaikutusta heidän identiteettiinsä maasaina. Pettymyksekseni he eivät alkaneet erittelemään tai selvittelemään oman kulttuurinsa suhdetta kristinuskoon tai heidän kokemuksiinsa kristinuskon ja maasaikulttuurin arvojen ristiriitaisuuksista. Yksikantainen toteamus oli, että Credo on muuttanut heidän oman käsityksensä itsestään maasaina. Se on auttanut heitä voimaantumaa ja saamaan paremman aseman. Huomioitavaa mielestäni on vielä se, että sovittelutyö tyttöjen perheiden kanssa ja keskinäisen auttamisen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen tyttöjen kesken on maasaikontekstia huomioivaa ja tukevaa työtä. Näin tytöt ovat säilyttäneet vahvat siteet omaan yhteisöönsä. Credon työssä toteutuu myös kehitysyhteistyölle tyypilliset periaatteet ja tavoitteet, kuten demokratian, kestävän kehityksen ja ihmisoikeuksien edistäminen. Lisäksi Credon lähtökohtana on paikallisten ihmisten omat kehityspyrkimykset ja osallistaminen. Koko projekti lähti liikkeelle maasaiden omasta aloitteesta Sleyn toimiessa mahdollistajana.

Kun keskustellaan kristinuskon vaikutuksesta alkuperäisiin kulttuureihin, pitäisi mielestäni tässä keskustelussa siis säilyttää realistiset mittasuhteet. Onko oikein kulttuurin säilyttämisen nimissä ummistaa silmänsä inhimilliseltä kärsimyksestä? Mielestäni kristillinen usko haastaa kaikki kulttuurit sekä Afrikassa että muualla. Esimerkiksi suomalaiselle yhteiskunnalle tyypillinen tapa hoitaa vanhuksia laitoksissa on itse asiassa aika epäraamatullinen.

Kirkko ei käytä hyväkseen ihmisen hätää ja haavoittuvuutta tyrkyttääkseen heille uskoaan. Siitä huolimatta kirkkoa syytetään juuri tästä. Itsekin jäin pohtimaan aineistossani ilmennyttä lausumaa:

When I join Credo I was not a serious Christian but the moment I got an opportunity to join Credo I fully declared my life to Jesus.

Ilmentävätkö tällaiset lausumat, että Credon kaltainen toiminta on kannattavaa kirkon sanoman ”markkinoimiseksi” ja käännyneiden houkuttelemiseksi? Kristillisen palvelun, eli diakonian lähtökohtana on kuitenkin aina

lähimmäisenrakkaus ja pyyteettömyys, joka ei odota vastapalvelusta. Apostoli Paavalin mukaan (2. Kor. 9:12–13) teot todistavat ja puhuvat Jumalan rakkaudesta. Hän kehottaa apostoleja palvelemaan, jotta avunsaajat ylistäisivät Jumalaa. Yllä olevan lausuman voisi siis tulkita myös tässä valossa. Saadun avun kautta hänelle kirkastui ja vahvistui myös usko Jeesukseen. Kyselyni vastaajat pitivät saamaansa hengellistä ohjausta suuressa arvossa. Tämä viestittää mielestäni myös siitä, ettei kristillistä uskoa millään tavalla ole tyrkytetty tai pidetty edellytyksenä Credon osallistumiselle.

Tätä työtä kirjoittaessani mietin myös lähetystyöhön liitettyä paternalismin ongelmaa. Vastaajat kokevat Credon sijaisvanhemmakseen ja suomalaisen lähetystyöntekijän äitihahmokseen. Pitäisikö tämä tulkita paternalistiseksi holhoamiseksi? Auttaja saa autettavansa suhteen helposti auktoriteettiaseman. Tästä tosiasiasta ei päästä eroon missään yhteiskunnassa. Esimerkiksi sosiaalitoimen viranhaltijat ovat samanaikaisesti sekä auttamistyössä että viranomaistyössä. Yhteiskunta holhoaa kansalaisiaan myös monien muiden virkojen ja viranhaltijoiden toimien kautta. Mielestäni lähimmäisenrakkaudesta kumpuavaa huolehtimista ja äidillisyyttä ei pitäisi rinnastaa paternalismiin tai rodulliseen ylemmydentuntoon. Aineistoni kuvaa mielestäni enemmän yhteenkuuluvuuden kuin alemmuuden tunnetta.

On tietysti totta, että Credon tytöt ovat taloudellisessa riippuvuussuhteessa Credon työntekijöihin ja suomalaisiin kummeihin. Credon toiminta ei kuitenkaan ilmennä holhoavaa ja ihmistä passivoivaa hyväntekeväisyyttä. Credohan ei tarjoa vain ensiapua välittömään hätään, vaan puuttuu myös epäoikeudenmukaisuuden ja köyhyyden alkusyihin ja pyrkii vaikuttamaan niihin. Tällä tavalla päästään myös irtautumaan riippuvuussuhteesta ulkopuoliseen apuun. Kuten aineistossani ilmenee, Credon tytöt uskovat pystyvänsä toimimaan yhteisönsä roolimalleina ja valmistuttuaan saavansa työtä ja elättämään itsensä. Uskon, että heistä tulee myös tärkeitä roolimalleja ja vaikuttajia Kenian naisia syrjiville työmarkkinoillekin. Credon tasavertaisuutta edistävä toiminta ei siis tukahduta Ke-

nian yhteiskunnallista kehitystä, niin kuin kehitysavun sanotaan tekevän, vaan päinvastoin edistää sitä.

Afrikkalaiset opiskelutoverini kyseenalaistivat lähetystyön merkityksen, koska he eivät kokeneet sillä olevan ratkaisevaa vaikutusta yhteiskuntansa hyvinvoinnin edistämiseen. Tämä kritiikki oli itse asiassa koko tämän työn innoittaja. Kirkon missio ei kuitenkaan ole Afrikan tai muidenkaan mantereiden sosiaalisten ongelmien ratkaiseminen. Kuten Kirkkolaissa ja Kirkkojärjestyksessä todetaan, kirkon tehtävä on Jumalan sanan julistaminen, sakramenttien jakaminen sekä lähimmäisenrakkauden toteuttaminen siellä missä hätä on suurin ja kukaan muu ei auta. Historia on kuitenkin osoittanut, että huolimatta siitä että kirkko toimii yhteiskunnan marginaalissa, sen ansioksi on luettava myös merkittäviä yhteiskunnallisia saavutuksia Afrikassa ja muualla.

Ehkä lähetystyön suurin ongelma on sittenkin vain oma valistusaatteeseen nojaava asennemaailmamme? Uskonto ja hengellisyys aiheuttavat jännitteitä yksipuolisesti järkeä korostavassa eurooppalaisessa ajattelussa. Kirkon julkinen ”yli ymmärryksen käyvä” tunnustus on provosoivaa aikana, jolloin uskosta on tehty jokaisen yksityisasia.

Lähetystyöhön ja kansainväliseen kehitysyhteistyöhön liittyy monta eettistä kysymystä, joita olen tässä työssä pyrkinyt reflektoida. Tämä on ollut itseni kannalta tärkeää, sillä haluan tulevaisuudessa seurakunnan palveluksessa pystyä avoimesti ja realistisesti kohtaamaan lähetystyöhön kohdistetut kriittiset tai kyseenalaistavat mielipiteet. Lähetystyön raamatullisten perusteiden lisäksi ymmärrän, että myös minut on kasteen kautta kutsuttu toteuttamaan lähetystyötä. Sosionomin pätevyydellä ja kansainvälisten opintojeni kautta voin sijoittua työtehtäviin kehitysavun parissa myös kirkon ulkopuolella. Silloinkin on mahdollista, että törmään kehitysapua arvosteleviin tahoihin.

Juhani Koponen pohtii kirjassa *Kehitysapukeisarin vaatekaapilla* kehitysavun tulosten kestävyttä. Hän kysyy, että mitä avun hyödyistä säilyy kun interventio lakkaa ja avunantajat resursseineen vetäytyvät toiminnasta. Mielestäni lähestytyön ja kansainvälisen diakonian puitteissa toteutettuja projekteja voisi jatkossa tutkia myös tämän kysymyksen mukaisesta sosiaalisesta näkökulmasta. Olisi mielenkiintoista seurata, että millä tavalla Credon tytöt rakentavat elämänsä koulun jälkeen ja alkavat pärjäämään omillaan. Mielenkiintoista olisi myös seurata minkälaisia avioliittoja he solmivat. Lisäksi olisi tärkeää pyrkiä seuraamaan kontekstista nousevia haasteita ulkopuolisuuden ja perhesiteiden katkeamisen ehkäisemiseksi. Vaihtoehtoisten riittien kehittäminen vahingollisille heimoperinteille on nähty yhtenä ratkaisuna tyttöjen ja naisten ihmisoikeuksien turvaamiseksi. Samalla kunnioitetaan kuitenkin paikallista kulttuuria ja yhteisön normeja. Olisi mielenkiintoista tutkia myös teologisesta näkökulmasta mahdollisuuksia liittää tällainen vaihtoehtoinen aikuistumisriitti nuorten rippikoulutukseen Kenian luterilaisessa kirkossa. Onhan rippikoulua ja konfirmaatiota perinteisesti myös pidetty ensimmäisenä askeleena kohti aikuisen vastuullista elämää.

8.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksentekoon liittyy monia eettisiä kysymyksiä, jotka tutkijan on otettava huomioon. Tutkija on aina moraalisesti ja eettisesti vastuussa tutkimuksensa kohderyhmälle, mikä tarkoittaa, että hänen on kohdeltava heitä heidän ihmisarvoaan kunnioittaen. Tutkimuksen tekeminen ei saa loukata ihmisarvoa yleisesti, eikä myöskään yksilön tai ihmisryhmän arvoa. (Heikkilä 2002, 173–174; Hirsjärvi ym. 2009, 23–25.) Kehitysapuprojektin aloittaminen yhteisössä tai ryhmässä ilman erillistä pyyntöä on aina puuttumista toisen ihmisen elämään. Eettisenä kysymyksenä herää tällöin että, millä oikeudella ulkopuoliset ihmiset määrittelevät yhteisön tarpeita. Millä oikeudella he sanovat, etteivät yhteisön vanhimmat tiedä mikä on yhteisölle ja sen yksittäisille jäsenille parasta? (Laitinen 2002, 60.) Tätä on pohdittava myös yhteiskunnallista tutkimusta tehdessä. Monet kansainvälisinä pidetyt ihmisoikeudet ovat länsimaissa syntyneitä ihanteita. Loukkaanko

tai vähättelenkö tutkimuksella, jonka tutkimuskysymysten asettelua leimaa länsimaiset arvot afrikkalaisen kohderyhmäni ihmisarvoa? Leimaako tätäkin opinäytetyötä, vaikkakin tahtomattani, etnosentrisyys? Huolellinen tutustuminen Keniaan ja maasaiheimoon on ollut välttämätöntä tutkimuskysymysteni kannalta, mutta myös kunnioitusta kohderyhmääni kohtaan. Pyrin myös huomioimaan kysymyksissäni minun ja vastaajieni välissä olevan kielellisen ja kulttuurisen välimatkan.

Tutkimukseen liittyvistä eettisistä ongelmakohdista on tehty erilaisia luetteloita, joissa käsitellään usein esimerkiksi tutkimuslupaan liittyviä kysymyksiä. Lupa tulisi saada sekä viranomaisilta että tutkittavilta. Lisäksi luetteloissa painotetaan tutkimusaineiston keruuseen liittyviä ongelmia, esimerkiksi haastattelumenetelmiä ja niiden eettisyyttä sekä tutkimuskohteen hyväksikäyttöä tutkijan oman uran edistämiseen. Tutkimukseen osallistuminen tulee olla kohderyhmälle vapaaehtoista. Myös tutkimuksesta tiedottaessa ja tietojen käsittelyssä on pysyttävä varmistamaan osallistujien anonymiteetti. (Eskola & Suoranta 2001, 52–57.)

Tutkimusluvan sain suoraan Credosta vastaavalta suomalaiselta lähetystyöntekijältä ja minulla on häneen täysi luottamus, että hän on asian esittänyt ja hyväksyttänyt myös Sleyh Kenian työn esimiestasolla. Tässä työssä ei ollut aiheellista kysyä viranomaisen lupaa. Opinnäytetyötäni tehdessä olen säilyttänyt vastaanottamani kyselylomakkeet paikassa, johon ulkopuoliset eivät voi päästä. Ainoastaan minä olen käsitellyt aineistoa. Opinnäytetyön valmistuttua tulen hävittämään käytössäni olleet aineistot siten, etteivät ne voi joutua ulkopuolisten käsiin. Aineistoa on käsitelty siten, että vastaajat pysyvät koko ajan anonyymeinä.

Koen, että työni suurimmaksi eettiseksi ongelmaksi nousee se, että koska en ole ollut itse paikan päällä, en voi varmuudella tietää kuinka vapaaehtoiseksi kyselyyn osallistuminen on koettu. Kohderyhmäni tulee kulttuurista, jossa heidät on kasvatettu kunnioittamaan vanhempia ja korkeammassa asemassa olevia henkilöitä. Muutenkaan heidän kulttuurissaan ei tyttöjen ja naisten mielipiteitä

juuri huomioida. Tästä johtuen he ovat saattaneet kokea tutkimukseen osallistumisen velvollisuudekseen. Luotan kuitenkin tässäkin asiassa Credon lähetystyöntekijään. Kun pyysin häneltä apua kyselyn toteuttamiseksi, hän lupasi saada kokoon noin kymmenkunta tyttöä. Vastaajien määrä, kuusi tyttöä jäi kuitenkin reilusti pienemmäksi. Tämä on mielestäni osoitus siitä, että osallistuneiden joukossa on todellakin vain heitä, jotka mielellään ja vapaaehtoisesti halusivat lähteä mukaan. Se, että minun mielenkiintoni tehdä opinnäytetyö heidän tilanteestaan ja Credo-projektista koettiin kiitoksen aiheena, on mielestäni myös osoitus vilpittömästä halusta osallistua kyselyyn.

Hyvään etiikkaan kuuluu myös pohtia aiheen valintaa. Onko mielekästä valita tutkimusaihe, joka on helposti toteutettavissa, mutta ei yhteiskunnalliselta merkitykseltään kovinkaan tärkeää? (Hirsjärvi ym. 2009, 24–25.) Halusin opinnäytetyölläni tuottaa tietoa kehitysyhteistyöstä ja lähetystyöstä, lähetystyön kritiikistä ja lähetystyön kautta apua ja tukea saaneiden maasaittyttöjen omista kokemuksista. Uskon, että tämä tieto voi auttaa jokaista Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa työskentelevää sitoutumaan kirkon lähetystehtävään. Toivon myös tämän työn kautta pystyväni vähentämään kenen tahansa ennakkoluuloja lähetystyötä ja kehitysyhteistyötä kohtaan. Tutkimus oli minulle myös siinä mielessä tärkeää, että halusin kehittää ammatillista osaamistani tulevia työtehtäviäni lähetysten parissa ajatellen. Lisäksi minulle oli tärkeää saada kohderyhmäni äänen kuuluviin. Uskon ja toivon, että opinnäytetyölläni on Credon tytöille emansipatorinen vaikutus lisäten heidän tietämystään omasta tilanteestaan ja keinoista sen parantamiseksi (Heikkilä 2002, 175).

8.4 Tutkimuksen luotettavuus ja vertailua aikaisempiin tutkimuksiin

Luotettavuuden arviointi on tärkeä osa opinnäytetyön tutkimusprosessia. Kvantitatiivisissa tutkimuksissa luotettavuutta voidaan arvioida erilaisin mittaus- ja tutkimuskeinoin. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole olemassa minkäänlaisia yksiselitteisiä ohjeita. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Siksi kvalitatiivisia tutkimuksia on tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa kritisoitu luotet-

tavuuskriteerien hämäryydestä. Ymmärtämättömyyttä laadullista tutkimusta kohtaan on lisännyt se, että aineiston analyysin vaihetta ja luotettavuuden arviointia ei voi erottaa toisistaan. Laadullisessa tutkimuksessa on siis mahdollisuus kulkea suhteellisen vapaasti edestakaisin aineiston analyysin, tehtyjen tulkintojen ja tutkimustekstin välillä. Tutkija joutuu jatkuvasti pohtimaan tekemiään ratkaisuja ja sen avulla ottamaan kantaa yhtä aikaa sekä analyysin kattavuuteen, että tekemänsä työn luotettavuuteen. Analysointi-vaiheessa ei ole apuna muuta kuin omat tai tutkijakollegan oletukset, arkielämän peukalosäännöt sekä mahdollinen teoreettinen oppineisuus tai tietämys. (Eskola & Suoranta 2001, 208; Tuomi & Sarajärvi 2009, 140.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on se, että tutkija myöntää oman subjektiivisuutensa ja se, että hän on itse tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline. Pääasiallisin luotettavuuden kriteeri onkin siis tutkija itse ja arvioinnin tulee koskea koko tutkimusprosessia. (Eskola & Suoranta 2001, 210.) Näin ollen tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkijan mahdollisimman tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Aineiston tuottamisen olosuhteet ovat oleellisia asioita tutkimustulosten arvioinnissa ja ne on kerrottava totuudenmukaisesti. Samoin mahdolliset häiriötekijät ja virhetulkinnat ja tutkijan oma itsearviointi on tärkeä selvittää. Lukijalle on myös tultava selväksi, miksi tutkija on päättynyt analyysivaiheessaan sellaisiin luokituksiin, jotka tutkimuksessa on esitetty. (Hirsjärvi ym. 2009, 232–233.)

Oman tutkimusprosessini aikana subjektiivisuus tutkimuksen toteuttamis- ja analyysivaiheessa tuli esille siinä, että tutkimusaiheeni oli vastaajille hyvin henkilökohtainen. Heidän vastauksensa ovat siis hyvin subjektiivisesti värittyneitä. Myös minulle itselle on ystävien kautta kehittynyt henkilökohtainen suhde Keniaan ja lähetystyöhön. Tämä voi vaikuttaa tutkimustulosten analysoinnissa myönteisesti aineiston tulkintaan. Toisaalta minulla ei kirjallisen kyselyn kautta päässyt kehittymään henkilökohtaista suhdetta vastaajiini, joten en ole omalla persoonallisuudellani mitenkään vaikuttanut heidän antamiinsa vastauksiin. Tutkimuksen objektiivisuus voidaan yrittää varmistaa käyttämällä useampaa tutkijaa. Useampi tutkija tekee tutkimuksen tekemisestä myös monipuolisempaa ja laaja-alaisempaa. (Eskola & Suoranta 2001, 215) Kun samaa aihetta tutkii

useampi henkilö, puhutaan tutkijatriangulaatiosta. Tällöin tutkijoiden tulee keskenään kommunikoida esiintyneistä havainnoista ja näkemyksistä. Tutkijoiden on myös päästävä yksimielisyyteen tutkimusta koskevista ratkaisuista, kuten esimerkiksi aineistonhankintamenetelmästä, raportoinnista ja tulkinnasta. (Eskola & Suoranta 2001, 69.) Luotettavuuden kannalta tämän työn heikkoutena voi siis pitää sitä, että olen tehnyt työn alusta loppuun saakka yksin.

Luotettavuutta tarkastellessa on myös kiinnitettävä huomiota aineiston riittävyteen ja analyysin kattavuuteen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston kokoa on miltei mahdotonta tietää tai määrittää ennakoita (Eskola & Suoranta 2001, 216). Opinnäytetyöni aineiston koko jäi aika pieneksi, vain kuusi vastaajaa. Litteroitua aineistoa muodostui kuudesta kyselystä kuitenkin kohtalaisen runsaasti, 15 tulostettua A4 sivua. Huomasin, että monet kyselyistä sisälsivät keskenään suhteellisen samansisältöisiä vastauksia. Aineisto voidaankin todeta riittäväksi, kun samat asiat alkavat toistua esim. haastatteluissa (Hirsjärvi ym. 2009,182).

Aineiston luotettavuutta voi heikentää se, että vastaajat saattavat yrittää joko tutkijaa tai omaa sosiaalista ja kulttuurista yhteisöään miellyttääkseen antaa sosiaalisesti hyväksyttäviä vastauksia (Hirsjärvi ym. 2009, 206–207). Tämä mahdollisuus kävi mielessäni kun useimmissa vastauksissa kiiteltiin Credo-ohjelmaa ja lähetystyötä ylitsevuotavasti. Vastaajani olivat kyselyhetkellä täysin riippuvuussuhteessa suomalaisiin lähetystyöntekijöihin ja suomalaisiin lähetystyön kannattajiin. Kuitenkin he uskalsivat kertoa, jos he kokivat, etteivät olleet saaneet jossakin asiassa apua riittävästi tai ollenkaan. He uskalsivat myös kertoa, jos heillä oli jotain toiveita tai huolenaiheita. Luotettavuus lisääntyy, jos lukijalle annetaan tulkinnan lisäksi nähtäväksi pätkiä aineistosta, josta tulkinta on tehty (Eskola & Suoranta 216–217). Tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi olen käyttänyt tuloksia esittäessäni suoria lainauksia kyselyn vastauksista. Kun suorat lainaukset ja niistä tehdyt johtopäätökset ovat nähtävillä, pystyy myös lukija arvioimaan aineistosta tehtyä tulkintaani.

Kyselyn kautta kerätyn aineiston luotettavuutta heikentää myös se, ettei ole mahdollista varmistua siitä, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen ja kuinka huolellisesti ja rehellisesti he ovat vastanneet (Hirsjärvi ym.

2009,195). Kiitosten lisäksi vastausten joukosta löytyi minulle henkilökohtaisia viestejä, esimerkiksi Raamatun jakeita luettavaksi. Tämä mielestäni viestittää, että he ovat olleet motivoituneita paneutumaan kysymyksiini ja vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Jonkin verran minua jäi vaivaamaan analysointi-prosessin mekaanisuus. Onko mahdollista että systemaattisen lausumien luokittelun ja analyysin myötä olen kadottanut jotain olennaista? Aineiston pienen koon vuoksi, minun on ollut kuitenkin helppo palata alkuperäiseen aineistoon ja tulkita vastauksia myös laajemmassa kontekstissa.

Kvalitatiivisen tutkimuksen kriteereinä voidaan myös pitää tutkimuksen uskottavuutta, siirrettävyyttä ja vahvistuvuutta. Uskottavuudella tarkoitetaan, että tutkijan on varmistettava vastaavtko hänen käsitteensä ja tulkintansa tutkittavan käsityksiä. Tutkittavat voivat kuitenkin olla sokeita kokemukselleen tai tilanteelleen. Siksi ei ole varmaa, että tutkimuksen uskottavuutta voitaisiin lisätä viemällä tulkinta tutkittavien arvioitavaksi. Siirrettävyys viittaa siihen kuinka hyvin tutkimustulokset ovat yleistettävissä. Yleisesti ollaan kuitenkin sitä mieltä, etteivät yleistyksset ole mahdollisia todellisuuden monimuotoisuudesta johtuen. (Eskola & Suoranta 2001, 211–212.)

Vahvistuvuudella tarkoitetaan sitä, että tehdyt tulkinnat saavat tukea vastaavalaisista tutkimuksista. (Eskola & Suoranta 2001, 211–212.) Lähetystyö on ollut runsaan akateemisen tutkimuksen kohteena 1980-luvulta lähtien. Teologien lisäksi lähetystyön aihepiiriä tutkivat muun muassa antropologit, historioitsijat ja kasvatustieteilijät. Erityisiä tutkimusnäkökulmia ovat kulttuurinen sopeutuminen ja identiteetit, interkulttuurinen oppiminen ja lähetystyön ja kolonialismin suhde. Aihepiiristä on esimerkiksi Oulun yliopistossa väitellyt muun muassa Markku Salakka, Seija Jalagin, Teuvo Raiskio, Martti Eirola, ja Katariina Laru. (Oulun yliopisto 2007.) Suuri osa näistä tutkimuksista on tehty lähetystyöntekijän näkökulmasta ja käsittelevät lähetystyöntekijöiden sopeutumis- ja oppimisprosesseja tai lähetystyöntekijöiden kuvauksia paikallisista ihmisistä ja oloista. Vaikka nämä työt ovat antaneet minulle inspiraatiota oman työni suunnittelussa, eivät niissä esitetyt tulokset varsinaisesti tue tämän opinnäytetyön tuloksia.

Opinnäytetyöni tulosten tukena olen käyttänyt lähinnä UNFPA:n (2007, 49–56) julkaisemaa tapaustutkimusraporttia maasaiden parissa tehtävästä työstä tyttöjen ympärileikkauksen lakkauttamiseksi. Viittaan tähän samaiseen tutkimukseen kappaleessa 3.2 *Kansainvälinen kehitysyhteistyö*. Internetistä löytyy myös runsaasti artikkeleita ja raportteja maasaityttöjen tilanteesta ja heidän auttamiseen syntyneistä aloitteista eri kansalaisjärjestöjen organisoimana. Nämä aloitteet ovat lähtökohdiltaan samansisältöisiä Credon kanssa. Tyttöjen ja naisten koulutus, mahdollisuus omaan toimeentuloon sekä valistustyö ruohonjuuritasolla on havaittu näissäkin tapauksissa ratkaisevaksi tekijäksi naisten aseman parantamiseksi ja ihmisoikeuksien toteutumiseksi. Tämän lisäksi vaihtoehtoisten riittien kehittäminen ja juurruttaminen maasaiyhteisöön tuskallisen ja vaarallisen ympärileikkauksen sijaan nähdään ensiarvoisen tärkeänä. (IRIN Humanitarian News and Analysis 2005a; IRIN Humanitarian News and Analysis 2005b; Mbunga 2011.)

Naisten asema, naisten oikeudet ja voimaantuminen on innoittanut monia opinnäytetyöntekijöitä. Anne Immonen (2011) on tutkinut mahdollisuuksia edistää naisten voimaantumista Paulo Freiren pedagogiikkaa tiedostamisesta hyväksikäyttäen. Tiedostamisen päämääränä on vapaus ihmisyyteen ja äänen antaminen hiljaisuudelle. Hänen työnsä tarkastelukohteena on Kirkon Ulkomaanapu, joka käyttää työssään oikeusperusteista työotetta. Sen pyrkimyksenä on ihmisoikeuksien ja kansalaisoikeuksien toteutuminen ja hyvinvoinnin pysyvä paraneminen. Voimaantuminen kuvataan hänen työssään muun muassa yksilöiden ja yhteisöjen unelmien saavuttamisen välineenä ja toivon näkökulmana elämään. Voimaantumisen tavoitteeksi asetettiin omien voimavarojen ja vaikuttamismahdollisuuksien löytäminen. Naisten kohdalla tämä tarkoittaa mahdollisuutta vapautua kotisidonnaisuudesta, ansaita oma toimeentulonsa ja osallistua yhteisönsä kehittämiseen. Naisten voimaantuminen lisää koko yhteisön hyvinvointia. Yhteisöjen voimaantumisen haasteena esille nousi muun muassa epärealistiset odotukset avustustoimintaa kohtaan.

Laura Jantunen (2008) on tutkinut naisten asemaa ja roolia arjen ja rauhan rakentajina Tansaniassa. Työnsä hän toteutti osallistumalla Suomen Lähetysseu-

ran ja Ulkoasianministeriön yhteiseen kehitysyhteistyöhankkeeseen. Naisen asemalla perheessä ja yhteiskunnassa on hänen työnsä mukaan suuri vaikutus koko yhteiskunnalliseen tilanteeseen, sillä naiset vaikuttavat käytännön tasolla yhteisössä palvelen ja toisia huomioiden. Naisten ja lasten asemaa pyritään ajamaan erilaisissa naisten ryhmissä. Jantusenkin työssä todetaan, että naisten lisääntynyt koulutustaso nähdään olevan avainasemassa viemässä kehitystä eteenpäin. Työssä nousi esille myös kirkon antama panos naisten koulutuskysymysten esillä pitämiseksi. Haasteena Tansaniassa on, Kenian tavoin, epävaakaat työmarkkinat. Kaikille koulutetuillekaan ei aina löydy työtä. Tasavertaisuusajattelu, samoin kuin yhteisöllisyys sekä arjen ilojen ja surujen jakaminen naapurien ja ystävien kesken nähtiin myös avaintekijänä rauhanomaisen yhteiskunnan rakentamiselle ja ylläpitämiselle. Lisäksi kehitysyhteistyö on merkittävää rauhan eteenpäin menemisen kannalta.

Anni Rantanen (2008) kuvailee opinnäytetyössään intialaisten naisten voimaantumisprosessia The Institute of Psychological and Educational Research-nimisessä järjestössä Intiassa. IPER on voittoa tavoittelematon kehitysyhteistyöjärjestö, joka suunnittelee ja toteuttaa erilaisia ohjelmia lasten ja naisten aseman ja oikeuksien parantamiseksi. Toimintaan sisältyy muun muassa elämäntaitojen opettaminen, itsetunnon vahvistaminen, turvapaikan tarjoaminen perheväkivallalta ja luku- ja käsityötaitojen opettaminen, että naiset voisivat hankkia edes pienimuotoista toimeentuloa. Opinnäytetyössä haastateltujen naisten mielestä naisen asema on parantunut Intialaisessa perheessä sekä yhteiskunnassa. Haastateltavat naiset kertoivat, että IPER:illä on suuri vaikutus heidän elämäänsä. Tyttöjen ja naisten koulutus nähtiin tärkeimpänä tekijänä, jotta naisten asema Intiassa paranisi ja he voisivat toimia tasa-arvoisina yhteiskunnan jäseninä.

Nämä edellä mainitut tutkimustulokset näkyvät myös minun opinnäytetyössäni. Naisten koulutustason nostaminen on ensiarvoisen tärkeää ihmisoikeuksien ja tasavertaisuuden toteutumisen kannalta. Naisten kouluttautuminen ja oman toimeentulon ansaitseminen ei lisää pelkästään naisen omaa hyvinvointia, vaan

koko perheen ja yhteisön hyvinvointia. Myös ruohonjuuritason valistustyö sekä yksilö- että perhe- ja yhteisötasolla on avainasemassa. Kehitysyhteistyö, oli se sitten lähetysjärjestön tai kansalaisjärjestön organisoimaa on merkittävää naisten voimaantumisen, unelmien saavuttamisen ja toivon näkökulmana kannalta. Mielenkiintoista on, että opinnäytetyöni vastaajat ja Credo painottavat varhaisen avioliiton ja koulunkäynnin keskeyttämisen haittoja, kun taas muissa maasaitytöissä tukevissa hankkeissa korostetaan ympärileikkauksen vaaroja ja valistustyön tärkeyttä sen lakkauttamiseksi.

Ghanalainen Mercy Amba Oduyoye kirjoittaa artikkelissaan *Theological Reflections on Gender, Poverty and Church Involvement, from a West African Perspective* (2002, 35–36), että hänen kotimaassaan kirkolla, jonka juuret ovat länsimaalaisessa kristillisessä teologiassa on suuri merkitys naisen aseman alistajana. Naisen rooliin kuuluu kirkon opetuksen mukaan olla alistuva olento vailla omaa tahtoa. Naisten koulutus on kyllä suotavaa, mutta ainoastaan että heistä tulisi kunnan vaimoja miehilleen. Tämä ylläpitää yhteiskunnallisia rakenteita, jotka estävät naisia työllistymästä ja ansaitsemasta toimeentulonsa ja näin pitää hänet riippuvaisena aviomiehensä. Oduyoyen mukaan tämä on yksi syy, miksi suurin osa maailman köyhistä on naisia. On mielenkiintoista ja myös vavahduttavaa, että sama Jumalan sana sekä sitoo, että vapauttaa afrikkalaisen naisen. Tämä on mielestäni hyvä syy tutkia lähetystyötä ja lähetysjärjestöjen toimintaa myös kriittisin silmälasein.

LÄHTEET

- Ahonen, Risto A, 1993. Lähetys uudella vuosituhanella. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Ahonen, Risto A 2005. Ihmisoikeudet missiologisessa keskustelussa.
Teoksessa: Helminen, Mikko & Pöntinen, Mari (toim) 2005. Oikeus uskoon, toivoon ja rakkauteen. Ihmisoikeudet ja kirkon missio. Pieksämäki: RT-Print, 14-26.
- Ahonen, Risto A 2010. Käännättämistä vai kääntymystä? Vallankäytön ja kristillisen todistuksen suhde. Vaasa: Arkmedia.
- Central Intelligence Agency 2011. World Fact Book. Africa: Kenya. Viitattu 29.3.2011. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ke.html>.
- Crowther, Geoff & Finlay, Hugh & Fletcher, Matt 2000. Kenya. Hong Kong: Colorcraft Ltd.
- Dorkenoo, Efua & Elworthy, Scilla 1992. Maahanmuuttajien integraatio. Female Genital Mutilation: Proposals for Change. London: Minority Rights Group International.
- Ekholm, Mats & Fransson, Anders 1992. Praktisk intervjueteknik. Göteborg: Graphic Systems AB.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Groop, Kim 2006. With the Gospel to Maasailand: Lutheran Mission Work among the Arusha and Maasai in Northern Tanzania 1904–1973. Åbo: Åbo Akademi University Press.
- Heikkilä, Matti 2002. Eettisiä ongelmia yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa. Teoksessa: Karjalainen, Sakari & Launis, Veikko & Pelkonen, Risto

& Pietarinen, Juhani (toim) 2002. Tutkijan eettiset valinnat. Tampere: Tammer-Paino, 165–175.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu.

Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Igenda, Pirkko 2009, lähetystyöntekijä, Sley. Nairobi. Sähköpostiviesti

10.10.2009. Vastaanottaja Johanna Wennerström. Tuloste tekijän hallussa.

Immonen, Anne 2011. Äänen löytyminen hiljaisuudelle. Kehitysyhteistyön

keskeisten käsitteiden ja Kirkon Ulkomaanavun työn tarkastelua

Paulo Freiren ajattelun avulla. Opinnäytetyö. Diakonia-

ammattikorkeakoulu, Diak Etelä, Helsinki. Diakoniatyö ja nuorisotyö (ylempi AMK). Viitattu 27.3.2012.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/33875/Immonen_Anne.pdf?sequence=1.

IRIN Humanitarian News and Analysis 2005 a. In-depth: Razor's Edge - The

Controversy of Female Genital Mutilation. AFRICA: A case study of modern legislation against cultural identity. Viitattu 15.9.2011.

<http://www.irinnews.org/InDepthMain.aspx?InDepthId=15&ReportId=62464>.

IRIN Humanitarian News and Analysis 2005 b. In-depth: Razor's Edge - The

Controversy of Female Genital Mutilation. KENYA: FGM among the Maasai community of Kenya. Viitattu 15.9.2011.

<http://www.irinnews.org/InDepthMain.aspx?InDepthId=15&ReportId=62470>.

Jantunen, Laura 2008. Naiset arjen ja rauhan rakentajina Tansaniassa – neljän

tansanialaisen naisen kokemuksia. Opinnäytetyö. Diakonia-

ammattikorkeakoulu, Diak Etelä, Sosiaalialan koulutusohjelma.

Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto. Viitattu 27.3.2012.

http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Helsinki2008/a353aa_Helsinki_Jantunen_2008.pdf.

- Kirkkohallitus 2010. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetystyön ja kansainvälisen diakonian vuoteen 2015. Viitattu 24.10.2011.
- Kirkkojärjestys 8.11.1991/1055 v. 1993. laki 26.11.1993/1054. Viitattu 20.10.2011. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055>.
- Kirkkolaki 26.11.1993/1054. Viitattu 20.10.2011. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>.
- Koponen, Juhani 2011 b. Tutkijat tietämättömyyden kimpussa. Teoksessa: Kontinen, Tiina & Koponen, Juhani (toim) 2011. Kehitysapukeisarin vaatekaapilla. Vantaa: Hansaprint, 15-30.
- Koponen, Juhani 2011 a. Tansanian kehitysarvoitus. Teoksessa: Kontinen, Tiina & Koponen, Juhani (toim) 2011. Kehitysapukeisarin vaatekaapilla. Vantaa: Hansaprint, 67-80.
- Kyngäs, Helvi & Vanhanen, Liisa. 1999. Sisällön analyysi. Hoitotiede Vol.11, nro 1, s. 3-12.
- Laitinen, Hanna 2002. Kenen ehdoilla? Osallistaminen kehitysyhteistyössä. Helsinki: Priima Offset .
- Lankinen, Katariina 2010. Evankeliumin levitystä vai kulttuurilähetystä? Teoksessa: Jalagin, Seija & Löytty, Olli & Salakka, Markku (toim) 2010. Kaikille kansoille. Lähetystyö kulttuurien vuoropuheluna. Helsinki: Hakapaino Oy, 73-95.
- Laurila, Matti 2011. Luento lähetystyöstä 15.9.2011. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Oulu.
- Lehtiö, Pirkko & Sääksi, Tuula 2007. Kun jää sulaa. Punnittua puhetta lähetystyöstä. Vaasa: Oy Arkmedia Ab.
- Leskinen, Tapio 2011. Muukalaisten auttaminen. Suomalaiset ja kehitysapu. Teoksessa: Pessi, Anne Birgitta & Saari Juho (toim) 2011. Hyvien ihmisten maa. Auttaminen kilpailukyky-yhteiskunnassa. Tampere: Juvenes Print Oy. Lehtiö, Pirkko & Sääksi, Tuula 2007. Kun jää sulaa. Punnittua puhetta lähetystyöstä. Vaasa: Oy Arkmedia Ab, 91-120.

- Luterilainen Maailmanliitto 2005. Lähetys kontekstissa: muutos, sovinto, voimaannuttaminen; LML:n puheenvuoro ekumeeniseen keskusteluun lähetyksestä. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Malkavaara Mikko 2007. Historiallinen näkökulma kansainväliseen diakoniaan. Teoksessa: Elenius, Antti & Latvus Kari (toim) 2007. Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 195-208.
- Mbunga, Paskal 2011. Tanzania: Maasai Join Anti-FGM Campaign. Viitattu 15.9.2011. <http://www.thecitizen.co.tz/news/3-features/8836-maasai-join-anti-fgm-campaign.html>.
- Oduyoye, Mercy Amba 2002. Theological Reflectins on Gender, Poverty and Church Involvement, from a West African Perspective. Teoksessa: Hallencreutz, Katharina (toim) 2005. Gender Poverty and Church Involvement. A Report from a Research Conference in Uppsala, May 6-8, 2002. Uppsala: Universitetstryckeriet, 35-40.
- Oulun yliopisto 2007. Tutkimuskohteena lähetystyö. Viitattu 15.4.2011. <http://www oulu.fi/hutk/historia/projektit/Missions.htm>.
- Rantanen, Anni 2008. Towards Equality; Women's Empowerment at IPER, India. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä, Helsinki. Sosiaalialan koulutusohjelma. Viitattu 15.9.2011. http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Helsinki2008/f94169_Helsinki_Rantanen_2008.pdf.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Rättyä, Lea 2009. Diakoniatyö yksilöllisenä ja yhteisöllisenä auttamisena yhteiskunnallisessa muutoksessa. Kuopion yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Väitöskirja.
- Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä, Tammi.

- Siitonen, Lauri & Sitari, Taimi 1990. Kehitysyhteistyön perusteet ja toteutus. Helsinki: Painokaari Oy.
- Sley i.a.a. CREDO- kummiohjelman kolmivuotissuunnitelma 2009–2011. Viitattu 26.10.2011. Tuloste tekijän hallussa.
- Sley i.a.b. Historiaa ja muuta tietoa. Viitattu 26.10.2011. <http://sley.fi/sivu/5585/sleyn-lahetyksen-historiaa-ja-muuta-tietoa>. Tuloste tekijän hallussa.
- Sley i.a.c. Kenia. Viitattu 26.10.2011. <http://sley.fi/lahetystyo/kenia>. Tuloste tekijän hallussa.
- Sley i.a.d. Maasaityö. Viitattu 26.10.2011. <http://sley.fi/sivu/1263/pioneerityo>. Tuloste tekijän hallussa.
- Smedjebacka, Henrik 2008. Missionary, go home! Länsimaisen lähetystyön moratorio. Teoksessa: Hovila-Helminen, Liisa (toim) 2008. Uskoa teoiksi 150 vuotta. Suomen lähetysseura 1859–2009. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino OY, 144-154.
- Sundkler, Bengt 1970. Missionens värld. Missionskunskap och missionshistoria. Stockholm: Kungl. Boktryckeriet P.A. Norstedt & Söner.
- Sundström, Erland 1978. Folkmord eller frigörelse. Om mission och missionskritik. Klippan: Ljunbergs Boktryckeri AB.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Diakonia. Viitattu 26.10. 2011. <http://www.evli2.fi/sanasto/index.php/Diakonia>. Tuloste tekijän hallussa.
- The World Organisation Against Torture (OMCT) 2003. Violence Against Women in Kenya. Prepared for the Committee on the Elimination of Discrimination against Women. Geneva: OMCT.
- UNICEF 2005. Genital Mutilation/Cutting. A Statistical Exploration. New York: United Nations Children's Fund (UNICEF).

UNFPA 2007. Violence Against Women. 10 Case Studies. New York: United Nations Population Fund (UNFPA).

Veikkola, Juhani 2002. Diakonian perustehtävä, visiot ja tavoitteet. Teoksessa: Helosvuori, Riitta & Koskenvesa, Esko & Niemelä, Pauli & Veikkola, Juhani (toim) 2002. Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 107–128.

WHO 2008. Eliminating Female Genital Mutilation: an Interagency Statement. Viitattu 25.11.2011.

http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596442_eng.pdf

World Trade Press. Kenya Society and Culture Complete Report. Petaluma, CA: World Trade Press.

Vähäkangas, Mika 2004. Afrikkalainen teologia länsimaisen kulttuurin puristuksessa. Teoksessa: Ahonen, Tiina & Komulainen, Jyri (toim) 2004. Teologian ilmansuuntia. Näkökulmia uskontulkintoihin Aasiassa, Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Tampere: Tammer Paino, 108-145.

LIITE 1 Kysely

Basic information

Date

- Your name? (NOT OBLIGATORY)
- How old are you?
- Where do you live?
- Where do you work or study?
- Your family background? For example, how many siblings do you have and what are your parents doing for living? Where do they live?

Women's status

- How do you see/feel the status of girls and women in your community? For example, are there things that only boys/men or only girls/women do? Please describe.

- Are there things that boys/men **cannot** do and girls/women **cannot** do? Please describe.

- How do you see/feel your status in your own family? Are boys/men living different lives than girls/women? Please describe.

- What are the things in your life that you are satisfied with? Please, describe.

- Do you feel that you are having some problems or worries? Can you describe them?

Credo

- When did you come into contact with the CREDO project?

- What had happened before you contacted CREDO?

- How did you find CREDO? From where did you hear about it?

- What were your expectations about the CREDO project?

-What would you do now if you were not involved with CREDO?

- Can you describe the **social** support the CREDO project gives you? For example, do you get support from a certain person or certain people? Who? Do you get help with family relations? Do you get help with planning your future/education/living? In what way? Can you describe with examples?

- Can you describe the **psychological** support you get through CREDO? In what way has it affected your mood or spirit and wellbeing in general? Please, describe.

- Can you describe the **economical** support the CREDO project gives you? For example, are you getting help to fund your studies or living costs? Could you please, describe in what way?

- Can you describe the opportunities you get through CREDO?

- Is there something you feel that you are **not** getting support to?

- What kind of additional support would you need?

- How has CREDO affected your family life?

- How has CREDO influenced your view about yourself as a girl/woman?

- How has CREDO influenced your view about yourself as a Maasai?

- In what ways has CREDO influenced your view about your future? How do you think your life will look like after 3 years?

-What do you think of missionary work in general?

- Is there something else you would like to say or ask?

LIITE 2 Kyselyn saatekirje

My name is Johanna Wennerström and I study Social Services at the Kemi-Tornio University of Applied Sciences in Finland.

For my Bachelor's thesis I wish to make a case study about a missionary organization. FELM and the Credo project are very interesting for my purposes and now I'm asking you to help me.

I would like to interview as many girls as possible that have been taking part in the Credo project. Since it is not possible for me to interview you personally - Kenya is so far away from Finland- I have sent you my interview questions on paper via Mrs. Pirkko Igendia.

I really hope you could take time and answer this questionnaire as thoroughly as possible. If the spaces are not enough, you could write on the other side of the paper or take an extra blank paper. I can assure you that every piece of information you share with me will be treated with respect and confidentiality.

You can stay completely anonymous or use nick names if you want. If you have any questions, please don't hesitate to contact me via e-mail johanna.wennerstrom@svefi.net. You can also convey your questions via Mrs. Igendia.

Thank you in advance and may God bless you!

Sincerely,

Johanna Wennerström